

Brytningen mellan Kina och Albanien

En dokumentation

Innehåll

Inledning.....	1
Revolutionens teori och praktik	3
Imperialister: Tassarna bort från Vietnam	17
Not från Kinas utrikesdepartement om Kinas påtvingade avbrott av hjälpen till Albanien	19
Brev från Albanska arbetets partis centralkommitté och Albanien's regering till Kinas kommunistiska partis centralkommitté och regering (29 juli 1978)	23

Inledning

Den öppna brytningen mellan Kina och Albanien ägde rum försommaren 1978, då Kina drog tillbaka allt civilt och militärt bistånd till Albanien (samtidigt indrogs biståndet till Vietnam). Officiellt tillkännagavs detta i en not från Kinas UD (publicerad i *Peking Review* nr 29, 21 juli) – denna not plus albanernas svar finns med i denna dokumentsamling. Fast konflikten hade givetvis en betydligt längre förhistoria, som vi här ska säga några ord om.

Att det långt innan den öppna brytningen förekom motsättningar mellan kineserna och albanerna är inget förvånande – i senare publicerade dokument har albanerna pekat på många sådana. Den mest detaljerade informationen (från albansk sida) om detta fås via Enver Hoxhas ”dagbok”, *Reflections on China* (2 band, Tirana 1979), som behandlar perioden 1962-1977. Enligt Hoxha förelåg motsättningar nästan från allra första början, i synnerhet om utrikespolitiska frågor. Exempelvis var man oeniga om Jugoslavien redan 1956.¹ Hoxha kritiserar även Kinas närmande till USA (från 1970), behandlingen av Vietnam (från 1971) m m. 1974 hårdnar motsättningarna och yttrar sig på flera områden: det kinesiska biståndet till Albanien, diplomatin och relationerna mellan de två ländernas kommunistpartier.

Enver Hoxhas ger en utförlig redogörelse för motsättningarna mellan Kina och Albanien, deras historia och innehåll i *Imperialismen och revolutionen* (Svensk-albanska föreningen 1979).² Här ska vi dock koncentrera oss på själva brytningen och de dokument som rör denna.

Att en konflikt var under uppsegling mellan Albanien och Kina kunde de som var närvarande vid Albanska Arbetets Partis (AAP) 7:e kongress i november 1976 konstatera. Enver Hoxhas över 12 timmar långa kongresstal innehöll nämligen ett hårt angrepp mot Kina och i synnerhet ”teorin om tre världar” – att KKP (Kinas Kommunistiska Parti) var måltavlan, sades inte rent ut, men för alla som kände till den ”marxist-leninistiska” jargongen var det lätt att förstå. Talet spreds sedan internationellt – det översattes även till svenska.³

Att 1976 års partikongress hade föregåtts av interna strider i AAP stod klart, ty på kongressen nämndes åtta ”förrädare”, däribland försvarsministern *Beqir Balluku*, vice regeringschefen och PB-medlemmen *Abdyi Kellëri*, som även varit ordförande i den statliga plankommissionen (och ordförande i Albansk-kinesiska vänskapsföreningen!), samt handelsministern *Kico Ngjela*. Att dessa var emot skärpningen av konflikten med Kina är ingen djärv gissning (det verifierades senare av albanerna själva, se det albanska brevet från den 29 juli 1978 nedan) – dessutom tyder mycket på att det hade funnits hårda motsättningar om den ekonomiska politiken (3 av de utrensade ingick i den ekonomiska ledningen). Vad som hände med dessa ”förrädare” i det stalinistiska Albanien är väl heller inte så svårt att gissa. Dessutom utgör dessa 8 bara toppen på ett isberg (av totalt 131 personer som valdes till ledande positioner vid partikongressen 1971 försvann 54 personer vid 1976 års kongress).⁴

¹ Detta bekräftas av flera Mao-dokument från 1956-58 som publicerades i Kina på 1990-talet.

² Ett utdrag ur boken – [Enver Hoxha om maoismen](#) – finns på marxistarkivet.

³ Se [Enver Hoxhas rapport](#). För en intressant redogörelse för partikongressen, se kapitlet [Örnlandet](#) i Pål Steigans bok *På den himmelske freds plass*. Steigan var med på kongressen som representant för norska ml-rörelsen.

⁴ Utrensningarna var inte slut i och med detta. Den mest uppseendeväckande skede 1981, då Hoxhas närmaste ”vapenbroder” Mehmet Shehu försvann (enligt den officiella kommunikén – 17/12 1981 – hade han gjort självmord). Shehu förklarades vara ”folkfiende” och begravdes på okänd plats (efter långa efterforskningar lyckades Shehus yngste son år 2001 lokalisera graven). Enligt andra källor dödades Shehu på order av Hoxha (rykten gör gällande att han mördades personligen av Hoxha under ett politbyråmöte). I vilket fall som helst fängslades Shehus hustru och två av hans söner (de frigavs först 1991) och Shehu anklagades för att ha varit agent för Jugoslavien, CIA och KGB. Hoxhas bok *Titoites* (1982) innehåller flera kapitel med kritik av Shehu.

De dokument som publiceras nedan har tidigare givits ut av Oktoberförlaget (ihop med en inledning av Oktoberförlaget och ett uttalande från SKP:s partistyrelse som inte återges här). Dokumenten redovisas i kronologisk ordning, vilket gör det möjligt att få en bild av hur brytningen växte fram: Först kommer två albanska artiklar, den första kritiserar ”teorin om tre världar” (juli 1977), utan att nämna Kina vid namn, den andra kritiserar Kinas Vietnampolitik (juni 1978), utan att nämna Kina. Därefter följer den kinesiska noten som tillkännagav avbrytandet av hjälpen till Albanien. Allra sist följer albanernas kommentar till denna not.

Brytningen mellan Kina och Albanien fick givetvis konsekvenser för de ”marxist-leninistiska” grupperna runt om i världen. I Norden lyckades ingen av de Albanien-orienterade fraktionerna få majoritet (om man inte betraktar r-arna som tillhörande ”Albanienvännerna”), utan det rörde sig om ganska små grupper¹.

Martin Fahlgren (maj 2006, tillägg oktober 2011)

Enver Hoxha och Mehmet Shehu vid en session med Folkförsamlingen 19-20 februari 1979
(bilden ur *Albania Today* nr 2-1979)

¹ Den mest omtalade Hoxha-inspirerade gruppen i Sverige är KPS (Kommunistiska Partiet i Sverige) – genom Magnus Utviks bok *Med Stalin som gud* (utg. 2011).

Revolutionens teori och praktik

Ledare i tidningen *Zeri i Popullit* 6 juni 1977

När kamrat Enver Hoxha i sin rapport till Albanska arbetets partis sjunde kongress analyserade det internationella läget och hur de revolutionära krafterna utvecklas sade han: ”Världen befinner sig i ett skede då folkens revolution och nationella befrielse inte endast är en ambition och en framtidsutsikt, utan en uppgift som står inför sin lösning.” (Enver Hoxha, Rapport till Albanska arbetets partis sjunde kongress, sid 114, Oktoberförlaget, 1977.)

Denna principiellt viktiga tes grundas på en leninistisk analys av imperialismen, på den definition som Lenin gav av den nuvarande historiska epokens innersta väsen, och den har härletts ur proletariats historiska uppgift att befria sig självt och hela mänskligheten från varje system där människa utsuger människa, från det kapitalistiska systemet. Den utgår från en konkret marxist-leninistisk analys av de viktigaste motsättningarna i vår tid. Partiets sjunde kongress' grundläggande tes innebär att den marxist-leninistiska strategin för revolution under nuvarande förhållanden återigen läggs fast.

I

I sina arbeten om imperialismen nådde V I Lenin fram till slutsatsen att imperialismen är kapitalismen under nedgång och förruttnelse, kapitalismens sista fas och inledning till proletariats sociala revolution. När han analyserade de kännetecken som utmärker kapitalismen skrev Lenin:

”... allt detta gör kapitalismens nu nådda utvecklingsnivå till den proletära, socialistiska revolutionens era.

Denna era har börjat.

...

Objektiva förhållanden ställer därför på epokens dagordning uppgiften att allsidigt och omedelbart förbereda proletariatet till att erövra den politiska makten, så att de ekonomiska och politiska åtgärder, som utgör innehållet i den socialistiska revolutionen, blir genomförda.” (V I Lenin, ”Material för revision av partiprogrammet: Del 2, Förslag till ändringar i den teoretiska och den politiska delen samt i några andra delar av programmet”, skriven i april-maj 1917, *Valda verk i 10 band*, band 6, sid 454, Moskva 1986).

När Lenin definierade den nya historiska epokens grundläggande innehåll, som en epok av imperialism och proletära revolutioner, förblev han trogen vad Marx hade lärt om proletariats historiska uppgift, som den nya samhällliga kraft vilken kommer att störta det kapitalistiska samhällets förtryck och utsugning genom en social revolution, som kommer att bygga det nya klasslösa kommunistiska samhället.

”Det kommunistiska manifestet” av Marx och Engels och dess avslutande mening ”Proletärer i alla länder, förena er!” var avsedda att klargöra att den grundläggande motsättningen i det mänskliga samhället nu gick mellan arbete och kapital, och att endast proletariatet kunde lösa denna motsättning genom revolution. Med sin analys av imperialismen, visade Lenin att det kapitalistiska samhällets motsättningar hade nått sin kulmen och att världen hade gått in i en period av proletära revolutioner och segrar för socialismen.

Den stora socialistiska Oktoberrevolutionen bekräftade i praktiken Marx' och Lenins lysande slutsatser. Även efter Lenins död höll den kommunistiska världsrörelsen bestämt fast vid hans lärdomar angående den nuvarande epoken, vid hans revolutionära strategi. Den socialistiska revolutionens seger i ett antal länder bekräftade riktigheten hos de leninistiska teorierna om den nuvarande epoken, som en epok av övergång från kapitalism till socialism. Socialismens

seger i dessa länder återspeglar den grundläggande utvecklingslagen för dagens mänskliga samhälle. Det koloniala systemets sammanbrott, att det överväldigande flertalet länder i Asien, Afrika etc, har erövrat sitt politiska oberoende är ännu ett bevis på riktigheten hos den leninistiska teorin om den nuvarande epoken och revolutionen. Det faktum att den marxist-leninistiska läran och revolutionen förrådades i Sovjetunionen och i ett antal före detta socialistiska länder förändrar inte den leninistiska teorin om den nuvarande epokens karaktär det minsta. Detta förräderi utgör inget annat än ett tillfälligt bakslag på vägen till socialismens oundvikliga seger över kapitalismen i världsmåttstock.

Albanska arbetets parti har alltid konsekvent hållit fast vid dessa marxist-leninistiska slutsatser. Kamrat Enver Hoxha har sagt:

”Vår epoks grundläggande kännetecken, övergången från kapitalism till socialism, kampen mellan två motsatta sociala system, de proletära revolutionerna och de nationella befrielsekrigen, imperialismens sammanbrott och avskaffandet av det koloniala systemet, socialismens och kommunismens seger över hela världen, blir mer uttalade och alltmer uppenbara för var dag som går” (E Hoxha, *Report at the 5th Congress of the PLA*, sid 5).

När han definierade den nuvarande perioden utgick Lenin från klassbegreppet. Han påpekade att det var viktigt att ha klart för sig ”. . . vilken klass som står i centrum under för den ena eller andra epoken, bestämmer dess huvudinnehåll, dess viktigaste utvecklingsriktning, de viktigaste särdragen i den givna epokens historiska situation osv”. (V I Lenin, ”Under falsk flagg”, *Valda verk i 10 band*, band 5, sid 283, Moskva 1985).

Marxist-leninisterna har alltid grundat sina definitioner av den nuvarande epoken och sin revolutionära strategi på en analys av det viktigaste samhälleliga motsättningarna under denna epok. Vilka är dessa motsättningar? Efter den socialistiska revolutionens seger i Ryssland talade Lenin och Stalin om fyra sådana motsättningar:

- motsättningen mellan två motsatta system — socialism och kapitalism
- motsättningen mellan arbete och kapital i de kapitalistiska länderna,
- motsättningarna mellan de förtryckta folken och nationerna å ena sidan och imperialismen å den andra,
- motsättningarna mellan imperialistiska makter inbördes.

Dessa är de motsättningar vilka utgör den objektiva grunden för de revolutionära rörelsernas utveckling idag, de rörelser som tillsammans utgör världsrevolutionens stora process i vår tid. Hela utvecklingen i världen idag visar att dessa motsättningar sedan Lenins tid inte försvagats eller försvunnit, utan istället blivit ännu skarpare och än mer uppenbara än de någonsin tidigare varit. Erkännandet av dessa motsättnings existens utgör grunden för att lägga fast en korrekt revolutionär strategi.

Att göra det motsatta, att förneka dessa motsättnings existens, att dölja dem, att bortse från den ena eller andra motsättningen, att förvränga deras verkliga innehåll, vilket olika revisionister och opportunisterna gör, skapar förvirring och osäkerhet i den revolutionära rörelsen, det kan endast tjäna till grund för att bygga upp och framföra en förvrängd och pseudo-revolutionär strategi och taktik.

II

För närvarande förekommer det en hel del prat om att dela upp världen i de så kallade ”första”, ”andra” och ”tredje” världarna, om den ”icke-allierade världen”, utvecklingsländernas ”värld”, en ”nord”- och en ”syd”-värld, etc. Varje anhängare av dessa uppdelningar för fram sin egen ”teori” om vilken som är den mest korrekta strategin, som påstås bättre än allt annat motsvara de verkliga förhållandena i den nuvarande internationella situationen. Men som kamrat Enver Hoxha betonade på vårt partis sjunde kongress:

”Alla dessa benämningar, som syftar på de olika politiska krafter som verkar i världen idag, döljer, och framhäver inte, dessa politiska krafter klasskaraktär, de djupa motsättningarna i vår epok och den huvudfråga som idag går före alla andra både i nationell och internationell skala: den oförsonliga kampen mellan den borgerliga och imperialistiska världen å ena sidan och socialismen, världsproletariatet och dess naturliga allierade å den andra”. (E Hoxha, *Rapport till AAP:s sjunde kongress*, sid 124, Oktoberförlaget, 1977).

När marxist-leninister talar om världen och olika länder för att klassificera dem, gör de detta i enlighet med den dialektiska och historiska materialismens principer. De dömer i första hand utifrån den samhällsliga och ekonomiska ordning som råder i de olika länderna, de dömer utifrån det proletära klassbegreppet. Det var just från denna utgångspunkt som Lenin år 1921, dvs när det endast existerade ett socialistiskt land, skrev:

”Det existerar idag två världar. Den gamla kapitalistiska världen, vilken befinner sig i ett tillstånd av förvirring, men som aldrig kommer att ge upp frivilligt och den nya, uppstigande, socialistiska världen, vilken ännu är svag, men som kommer att växa, för den är oövervinnelig”. (V I Lenin, ”Ninth all-russia congress of Soviets”, *Collected Works*, band 33, sid 150, Moskva 1966).

Stalin å sin sida skrev i sin välkända artikel ”Två läger”, vilken publicerades år 1919:

”Världen har oåterkalleligt och slutligt delats i två läger: det imperialistiska lägret och det socialistiska lägret . . . Kampen mellan dessa två läger utgör kärnpunkten i livet i vår tid, den karakteriserar för närvarande både den gamla och nya världens inrikes- och utrikespolitik”. (Stalin. *Verk*, vol 4, s 226, albansk utgåva)

Enligt vårt partis åsikt bör vi även idag tala om den socialistiska världen, som Lenin och Stalin gjorde. Vår åsikt är att de leninistiska kriterierna alltid är riktiga, på samma sätt som leninismen själv är vital och riktig. De teoretiker som förespråkar ”teorin om tre världar”, eller teorin om ”den icke-allierade världen”, etc och som har avskaffat socialismen från sina schemata, hänvisar till kapitalismens återupprättande i Sovjetunionen och ett antal före detta socialistiska länder och det därav följande sönderfallet av det socialistiska lägret. De gör dock detta utan grund. Det står i fullständig motsättning till den leninistiska läran och till klasståndpunkten.

Det revisionistiska förräderiet, att kapitalismen återupprättades i Sovjetunionen och ett antal före detta socialistiska länder, att den moderna revisionismen spreds till stora delar av den internationella kommunist- och arbetarrörelsen var förvisso ett svårt slag mot den revolutionära och kommunistiska saken. Men detta betyder ingalunda att socialismen har likviderats som system och att uppdelningen av världen i två varandra motsatta system måste överges, att motsättningen mellan socialism och kapitalism inte längre existerar idag. Socialismen existerar fortfarande och utvecklas i de länder som står solidariska med marxismen-leninismen, som t ex Socialistiska Folkrepubliken Albanien. Sålunda existerar det socialistiska systemet, som ett system rakt motsatt det kapitalistiska systemet, objektivt, precis som motsättningen och kampen på liv och död mellan det och det kapitalistiska systemet existerar.

Genom att bortse från socialismen som samhällsligt system, bortser den så kallade ”teorin om tre världar” från det internationella proletariats största historiska segrar, den bortser från den grundläggande motsättningen i vår tid, den mellan socialism och kapitalism. Det är helt klart att en sådan teori, vilken bortser från socialismen, är en anti-leninistisk teori; att den leder till en försvagning av proletariats diktatur i de länder som bygger socialismen, allt medan den uppmanar världsproletariatet att inte kämpa, att inte resa sig i en socialistisk revolution. Detta är heller inte förvånande. Avsteg från den proletära klasståndpunkten när det gäller att bedöma situationen kan endast leda till slutsatser som står i motsättning till revolutionens och proletariats intressen.

I sina arbeten analyserade Lenin, som den store och konsekvente marxist-leninist han var, ofta den *kapitalistiska världen* och förhållandena mellan de olika krafterna i den. Detta gjorde han alltid *för att tjäna revolutionen*, för att lägga fast de uppgifter som proletariatet stod inför, de kommunistiska partiernas uppgifter, den första socialistiska statens skyldigheter inför den proletära världsrevolutionen, för att visa vilka som var revolutionens verkliga allierade och vilka som var dess fiender.

Lenin ger oss ett lysande exempel på detta i sin rapport till den Kommunistiska Internationalens 2:a kongress 1920:

”De revolutionära partierna måste nu i praktiken 'bevisa' att de har en tillräcklig förståelse och kontakt med de utsugna massorna, och beslutsamhet och tillräcklig skicklighet att utnyttja denna kris för en framgångsrik och segerrik revolution.

Det är i huvudsak för att ge dessa 'bevis' som vi har inkallat den Kommunistiska Internationalen till denna kongress.” (V I Lenin, “The second congress of the Communist International”, *Collected Works*, band 31, sid 227, Moskva 1966).

Den så kallade ”teorin om tre världar” lägger emellertid inte fast några uppgifter inför revolutionen, tvärtom, den ”glömmer bort” detta. I ”teorin om tre världar” existerar inte den grundläggande motsättningen mellan proletariat och bourgeoisin. Utöver detta faller en sak genast i ögonen i detta sätt att dela upp världen, dess klasslösa sätt att se på vad som kallas ”den tredje världen”. Den åsidosätter klasser och klasskamp, den behandlar dessa länder, de olika regimer som härskar där och de politiska krafterna inom den som de vore en enda enhet. Den bortser från motsättningarna mellan de förtryckta folken och de reaktionära och pro-imperialistiska krafterna i det egna landet.

Alla känner till att i de länder som utsugs av imperialismen, i Afrikas, Asiens och Latin-amerikas länder driver de frihetsälskande folken en hård kamp för frihet, oberoende och nationell suveränitet, mot såväl gammal som ny kolonialism. Detta är en rättvis och revolutionär befrielsekamp, vilken åtnjuter fullt och oreserverat stöd från marxist-leninisterna i de sant socialistiska länderna, från världsproletariatet och från alla progressiva krafter. Denna kamp är riktad mot — och den måste vara riktad mot ett antal fiender: mot de imperialistiska förtryckarna, i första hand de båda supermakterna, vilka är de största utsugarna och vilka uppträder som världspoliser, de är de farligaste fienderna till världens alla folk. Kampen måste också vara riktad mot den lokala reaktionära bourgeoisin, vilken med tusen och ett band är förbunden med de utländska imperialisterna, med den ena eller andra supermakten, med de internationella monopolerna. Den lokala reaktionära bourgeoisin är en av fienderna till verklig frihet och nationellt oberoende. Kampen måste riktas mot de ännu mycket uttalade resterna av feodalism, vilken förlitar sig på utländsk imperialism och är förenad med den reaktionära bourgeoisin mot folkens revolution. Kampen måste också riktas mot reaktionära och fascistiska regimer, vilka representerar och försvarar dessa tre fienders dominans.

Det är därför absurt att låtsas som om det endast skulle vara nödvändigt att bekämpa de utländska fienderna utan att samtidigt bekämpa och attackera de inhemska fienderna. De inhemska fienderna är imperialismens allierade och samarbetar med den. Det är också nödvändigt att angripa alla de faktorer som hindrar kampen. Det har hittills aldrig förekommit någon befrielsekamp, ingen demokratisk eller anti-imperialistisk revolution, där det inte dykt upp inhemska fiender, reaktionärer och förrädare, antinationella element vilka sålt sig för en grynvälling. Det är inte möjligt att identifiera bourgeoisins alla skikt utan undantag som anti-imperialistiska krafter. De kan inte sägas utgöra en grundval och en faktor som driver kampen mot imperialismen framåt, vilket förespråkarna för teorin om ”tre världar” menar. Att följa denna teori är detsamma som att avleda den revolutionära rörelsen från den riktiga vägen, att

ge upp revolutionen halvvägs, att avskilja den från den proletära revolutionen i andra länder, att leda in folkens och proletariatets kamp i dessa länder på en anti-marxistisk och revisionistisk kurs.

Marxismen-leninismen lär oss att den nationella frågan alltid måste ses som underordnad den revolutionära saken. Det är från denna utgångspunkt som marxist-leninisterna stöder varje rörelse som till sin funktion är riktad mot imperialismen och tjänar den proletära världrevolutionens sak i dess helhet. Lenin betonade:

”Meningen med denna ändring är att vi som kommunister måste och skall stödja borgerliga frihetsrörelser i kolonialländerna endast när dessa rörelser är verkligt revolutionära och deras representanter inte hindrar oss från att fostra och organisera bönderna och de breda utsugna massorna i revolutionär anda. Om dessa betingelser inte föreligger, måste kommunisterna i dessa länder bekämpa den reformistiska bourgeoisin, till vilka även Andra Internationals heroer hör.” (V I Lenin, ”Rapport av kommissionen i den nationella och den koloniala frågan” på den Kommunistiska Internationals andra kongress, *Valda verk i 10 band*, band 10, sid 79, Moskva 1991).

Förespråkarna för teorin om ”tre världar” sätter emellertid etiketten befrielse-rörelse, eller till och med ”huvudkraften i kampen mot imperialismen” på den saudiarabiska kungens eller shahens av Iran förhandlingar med USA:s oljemonopol och deras vapenköpsavtal för flera miljarder dollar med Pentagon. Enligt denna teori är de oljeshejker som deponerar sina pengar på Wall Street eller i City i själva verket anti-imperialistiska kämpar och anhängare av folkens befrielsekamp, en kamp som riktar sig mot utländsk imperialistisk dominans. USA som säljer vapen till dessa shejkers reaktionära regimer, säljer dem i själva verket till ”patriotiska krafter” vilka kämpar för att köra bort imperialisterna från Arabiens och Persiens gyllene sand.

Kalla fakta visar att idag att den demokratiska och anti-imperialistiska frigörelsen, den anti-imperialistiska revolutionen kan drivas konsekvent och genomföras till sitt slut endast om den leds av proletariatet, under ledning av dess parti och i samarbete med de breda bondemassorna och andra anti-imperialistiska och patriotiska krafter. Så tidigt som 1905 bevisade Lenin i sin bok ”Socialdemokratins två taktiska linjer i den demokratiska revolutionen”, med hjälp av starka argument att under de villkor som råder under imperialismen är det karakteristiska för den borgerligt demokratiska revolutionen att den kraft som är mest villig och intresserad att driva den till sitt slut inte är bourgeoisin, vilken tvärtom har en tendens att vackla och alliera sig med de reaktionära feodala krafterna mot massornas revolutionära kamp, utan istället proletariatet, vilket ser den borgerligt demokratiska revolutionen som ett övergångsstadium på väg till den socialistiska revolutionen. Samma sak måste sägas om de nationella befrielse-rörelserna under vår tid. J V Stalin visade att Oktoberrevolutionen, ”. . . inledde en ny epok, de koloniala revolutionernas epok, vilka genomföres i världens förtryckta länder i förbund med proletariatet och under proletariatets ledning.” (J V Stalin, ”Oktoberrevolutionens Internationella karaktär”, i *Leninismens problem*, sid 266, Moskva 1951).

Under rådande förhållanden får den leninistiska läran särskild vikt och värde. Två tendenser har utvecklats i världen av idag och de verkar med stor kraft, det är tendenser vilka Lenin riktade vår uppmärksamhet på. Å ena sidan tendensen att bryta upp de nationella gränserna och att internationalisera det ekonomiska och politiska livet, för denna tendens svarar de internationella kapitalistiska monopolerna. Å andra sidan tendensen att stärka kampen för nationellt oberoende, för denna tendens svarar folken i olika länder. Sålunda har i enlighet med den första tendensen bourgeoisins band med utländskt imperialistiskt kapital, i många länder som befriats från kolonialismen inte endast bibehållits utan också stärkts och byggts ut i enlighet med neo-kolonialismen. Neo-kolonialismen förekommer i många former, som t ex multinationella bolag, ekonomiska och finansiella fusioner, osv. Denna bourgeoisie, vilken

innehar en nyckelposition i dessa länders ekonomiska och politiska liv och som växer i styrka, är en pro-imperialistisk kraft och en fiende till revolutionen och den nationella befrielsen.

När det gäller den andra tendensen, den att stärka det nationella oberoendet gentemot imperialismen i de före detta kolonierna, är den sammanbunden först och främst och huvudsakligen med proletariats tillväxt i dessa länder. Sålunda skapas ständigt allt bättre villkor för en omfattande och verklig utveckling av folkens anti-imperialistiska och demokratiska revolution, för att proletariatet ska kunna leda den och som ett resultat av detta, för att det ska kunna ta ett steg upp till en högre nivå, för att starta kampen för socialismen.

Marxist-leninister blandar inte samman folkens djupt kända önskemål och målsättning att uppnå frihet, revolution och socialism i den så kallade "tredje världen", med dessa länders förtryckande komprador-bourgeois syften och politik. Marxist-leninisterna vet att i länderna i Afrika, Asien och Latinamerika finns det en sund progressiv strömning inom folkets led, vilken med säkerhet kommer att bära deras revolutionära kamp framåt till seger.

Men att tala i allmänna termer om den så kallade "tredje världen" som huvudkraften i kampen mot imperialismen och i revolutionen, vilket förespråkarna för teorin om "tre världar" gör, utan att göra någon som helst skillnad mellan de äkta anti-imperialistiska och revolutionära krafter och pro-imperialistiska, reaktionära och fascistiska krafter, vilka sitter vid makten i ett flertal länder, är ett flagrant avsteg från den marxist-leninistiska läran och att föra till torgs typiskt opportunistiska åsikter.

Det kommer att leda till förvirring och desorganisation inom de revolutionära krafterna. Kärnan i "teorin om de tre världarna" är att folket i dessa länder inte ska bekämpa t ex Gleisels blodtörstiga fascistiska regim i Brasilien, Pinochetjuntan i Chile Suhartoregimen i Indonesien, shahen i Iran eller kungen i Jordanien etc, eftersom de påstås vara en del av "den revolutionära drivkraft som driver historiens hjul framåt." Tvärtom ska de revolutionära krafterna och folket i dessa länder förena sig med de reaktionära krafterna och regeringarna i den "tredje världen" och ge dem sitt stöd, eller med andra ord, ge upp revolutionen.

USA-imperialismen, de övriga kapitalistiska staterna och det socialimperialistiska Sovjetunionen har knutit nära och många band med de klasser som härskar i den så kallade "tredje världens" länder. Dessa klasser är beroende av de utländska monopolerna och önskar att förlänga deras dominans över folkets breda massor i dessa länder. Dessa klasser försöker, naturligtvis, framställa det som om de skulle utgöra ett demokratiskt block av oberoende stater, vars syfte är att utsätta USA-imperialismen och socialimperialismen för påtryckningar och att hindra dem från att blanda sig i deras inre angelägenheter.

Lenin betonade vikten av att de kommunistiska partierna

"... för det arbetande folkets bredaste massor i alla och särskilt de efterblivna länderna oförtrutet klargöra och avslöja det bedrägeri som systematiskt utövas av de imperialistiska makterna, vilka under sken av att skapa politiskt oavhängiga stater upprättar stater som ekonomiskt, finansiellt och militärt är fullständigt avhängiga av dem." (V I Lenin, "Ursprungligt utkast till teser i den nationella och den koloniala frågan", *Valda verk i 10 band*, band 10, sid 16, Moskva 1991).

Albanska arbetets parti har alltid solidariskt hållit fast vid Lenins odödliga lära.

"I sin bedömning av den politik som olika regeringar och stater följer" betonade kamrat Enver Hoxha vid Albanska arbetets partis sjunde kongress, "tar marxismen likaledes som kriterium deras klasskaraktär, den hållning som dessa regeringar och stater intar i förhållande till imperialismen och till socialismen, till sitt folk och till reaktionen.

På grundval av dessa lärdomar bygger den revolutionära rörelsen och proletariatet upp sin strategi och taktik, finner sina verkliga bundsförvanter i kampen mot imperialismen, bourgeoisin och reaktion och enar sig med dem. Termerna "den tredje världen", "de alliansfria staterna" eller

”utvecklingsländerna” skapar illusioner bland de breda massorna som kämpar för nationell och social befrielse att man där skulle ha hittat ett tak under vilket man skulle få skydd mot hotet från supermakterna. Dessa termer döljer det verkliga läget i flertalet av dessa länder, vilka på det ena eller andra sättet, politiskt, ekonomiskt och ideologiskt är beroende av de bägge supermakterna och de forna koloniala moderländerna. (E. Hoxha, *Report at the 7th Congress of the PLA*, s. 174)

De nuvarande teorierna om den så kallade ”tredje världen”, ”de icke-allierade staterna” etc, syftar till att förhindra revolutionen och försvara kapitalismen. Enligt denna teori får inte kapitalismen hindras från att utöva sin hegemoni, utan skall istället utöva den i former som är lite mer acceptabla för folken. Trots skillnaderna i etikett liknar den så kallade ”tredje världen” och ”de icke-allierade staterna” varandra som två bär. De vägleds av samma politik Och ideologi, den ena gruppen är så sammanblandad med den andra att det är svårt att särskilja den ”tredje världens” länder från de ”icke-allierade”. Eller vilka länder som räknas till de ”icke-allierade staterna” och vad som skiljer dem från länderna i den ”tredje världen”.

De gör också försök att skapa ännu en gruppering av så kallade ”utvecklingsländer”, där både länderna i ”tredje världen” och de ”icke-allierade” ska samlas till en enda stor familj. Även förespråkarna för denna teori döljer klassmotsättningarna, de vill bevara det status quo som råder idag, hävdar att ingenting får göras som kan reta imperialismen, socialimperialismen och de andra imperialistiska makterna, under förutsättning att dessa gör vissa eftergifter för att Hjälpa till att bygga upp ”utvecklingsländernas” ekonomier. Enligt förespråkarna för denna teori borde de stora makterna göra vissa ”upppoffringar”, göra något för dem som hungrar, så att dessa kan överleva utan att behöva resa sig i revolution.

De menar att man på detta sätt kan finna en gyllene medelväg, att ”en ny internationell ordning” kommer att upprättas, där alla, rika och fattiga, exploaterade och exploaterande, kommer att leva tillsammans ”utan krig”, ”utan rustningarna”, ”i enighet”, och ”i klassfred”. Dvs i samma form av samexistens som Chrusjtjov drömde om.

Det förtjänar att noteras att just på grund av det faktum att dessa tre ”upppfinningar” har samma innehåll och samma syften, är ledningarna för ”de icke-allierade länderna”, den ”tredje världen” och ”utvecklingsländerna” helt överens. Tillsammans bedrar de massorna, proletariatet och folken med sina teorier och predikningar i syfte att avleda dem från den revolutionära kampen.

Teorin om ”de tre världarna” bortser inte endast från motsättningen mellan två system — socialism och kapitalism, och den stora motsättningen mellan arbete och kapital; den analyserar inte heller de andra viktiga motsättningarna, den mellan de förtryckta folken och världsimperialismen, vilken den reducerar till en motsättning enbart med de två supermakterna, och faktiskt huvudsakligen med en av dem. Denna teori åsidosätter fullständigt motsättningen mellan de förtryckta folken och de övriga imperialistmakterna. Vad mer är, förespråkarna för teorin om ”tre världar” uppmanar till allians mellan den ”tredje världen”, de övriga imperialistmakterna och USA-imperialismen gentemot den sovjetiska socialimperialismen.

Ett argument som används för att rättfärdiga uppdelningen av världen i tre världar är att det imperialistiska läger som uppstod etter andra världskriget, och i vilket USA-imperialismen hade ett oinskränkt herravälde, nu har upplösts och upphört att existera. Detta skulle vara resultatet av att de imperialistiska makterna utvecklas ojämnt. Anhängarna av teorin om ”tre världar” påstår att det idag inte är riktigt att tala om en enda imperialistisk värld. Orsaken till detta skulle vara att — å ena sidan har de imperialistiska staterna i väst rest sig mot herrarna från USA och att å den andra finns en våldsamt och ständigt växande rivalitet mellan de två imperialistiska supermakterna — USA och Sovjetunionen.

Under det imperialistiska stadiet finns det motsättningar mellan olika imperialistiska makter. Dessa motsättningar skärps och fördjupas ständigt som ett resultat av de imperialistiska

makternas ojämlika utveckling. Allianser, block och grupperingar av olika imperialistiska stater skapas och bryts upp hela tiden, allteftersom omständigheterna och läget skiftar. Detta är marxist-leninistiskt ABC. Lenin har med rikliga exempel påvisat att detta typiska beteende hos imperialismen är en objektiv lag. Det visar också att imperialismen är kapitalismens högsta stadium och att den oundvikligt går mot sin egen undergång. Men betyder detta att den imperialistiska världen har upphört att existera som ett resultat av dessa motsättningar? Att den har delats upp i flera världar? Att den ena eller andra imperialismens samhälleliga och ekonomiska natur har förändrats? Inte alls. Verkliga fakta i dagens värld visar inte på ett sönderfall av den imperialistiska världen, utan på ett enda imperialistiskt världssystem. Detta system kännetecknas av att det idag inom det finns två stora imperialistiska block. Å ena sidan det västliga imperialistiska blocket, under ledning av USA-imperialismen, vilket till sitt förfogande har sådana imperialistiska instrument som de inom-imperialistiska organen NATO, EG etc. Å den andra sidan finns det östliga imperialistiska blocket under ledning av den sovjetiska socialimperialismen, vilket som instrument använder sig av Warszawa-paktens och COMECON:s expansionistiska, hegemonistiska och krigshetsande politik.

I de schemata som ansluter till teorin om "tre världar", omfattar den så kallade "andra världen" kapitalistiska och revisionistiska länder. Dessa länder skiljer sig inte, om vi ser till deras sociala system, på någon punkt väsentligt från vare sig de två supermakterna eller från en rad länder som räknas till den "tredje världen". Det är sant att de länder som räknas till denna "värld" har klara motsättningar till de två supermakterna. Dessa motsättningar är dock av en inom-imperialistisk karaktär, vilket även motsättningarna mellan de båda supermakterna är. Dessa motsättningar är i första hand motsättning som gäller marknader, intressesfärer, område för kapitalexport och utsugning av andra länders rikedomar. Dessa motsättningar finns mellan sådana imperialistiska makter som Japan, Frankrike, Västtyskland, Kanada etc, och den ena eller andra supermakten, liksom mellan dessa imperialistiska makter inbördes.

Det är helt klart att dessa motsättningar försvagar det imperialistiska världssystemet och tjänar proletariats och folkens kamp. Men det är anti-marxistiskt att likställa dessa motsättningar mellan olika imperialistiska makter och de två supermakterna med de arbetande massornas och folkens kamp mot imperialismen, med kampen för att krossa imperialismen.

Den "andra världens" länder, eller med andra ord den monopolistiska bourgeoisie som härskar där, kommer aldrig att bli allierade till de förtryckta folken och nationerna i deras kamp mot de två supermakterna och världsimperialismen. Historien har visat att dessa länder har understött, och fortfarande understöder, USA:s aggressiva politik och handlingar i t ex Korea och Vietnam, Mellanöstern och Afrika. De försvarar hängivet neo-kolonialismen och de ojämlika förhållanden som råder i de ekonomiska förbindelserna mellan olika länder. Sovjets allierade i den "andra världen" tog, tillsammans med Sovjet, del i ockupationen av Tjeckoslovakien. De försvarar med hänförelse Sovjets expansionistiska politik på olika områden världen över. Den "andra världens" länder utgör det främsta ekonomiska och militära stödet för supermakternas aggressiva och expansionistiska allianser.

Anhängarna av teorin om "tre världar" hävdar att den ger stora möjligheter att dra nytta av inom-imperialistiska motsättningar. Motsättningarna inom fiendens läger måste utnyttjas men hur och i vilken syfte? Principen är att de alltid ska utnyttjas för att stödja revolutionen, till fördel för folken och deras frihet, för att tjäna socialismens sak. Principen är att motsättningar inom fiendelägret alltid måste utnyttjas på ett sådant sätt att det intensifierar och stärker befrielseströrelserna och den revolutionära rörelsen. Inte för att försvaga dem eller utplåna dem. Motsättningar i fiendelägret måste utnyttjas för att ständigt allt aktivare mobilisera de revolutionära krafterna i kamp mot fienderna, särskilt huvudfienderna. Utan att tillåta att det uppstår några som helst illusioner om fiendernas karaktär bland folken.

Det är emot den marxist-leninistiska läran att ensidigt framhäva de inom-imperialistiska motsättningarna och undervärdera den grundläggande motsättningen, den mellan revolutionen och kontrarevolutionen. Att ensidigt göra utnyttjandet av motsättningarna inom fiendelägret till strategisk generallinje är att glömma huvudsaken — att ständigt bygga upp och utveckla den revolutionära rörelsens kampberedskap och revolutionära anda. Att undervärdera förberedelserna för revolutionen står i bjärt kontrast till marxismen-leninismens lära. Det är anti-marxistiskt att predika enighet med påstått svagare imperialister för att bekämpa en starkare, att gå tillsammans med bourgeoisien i ett land för att bekämpa bourgeoisien i ett annat, under täckmantel av att utnyttja motsättningar. Lenin betonade att taktiken att utnyttja motsättningar i fiendelägret måste användas för att höja och inte sänka proletariats allmänna medvetenhetsnivå, den revolutionära andan och förmågan att kämpa och segra.

Albanska arbetets parti har alltid hållit fast vid och håller fortfarande fast vid dessa odödliga lärdomar som Lenin givit oss. ”När imperialismen och den moderna revisionismen nu står inför stora kriser”, säger kamrat Enver Hoxha, ”måste vi skärpa kampen mot dem, vi måste utnyttja de stora motsättningarna mellan fienderna på ett riktigt och för oss fördelaktigt sätt. Till fördel för de socialistiska staterna och de folk som reser sig i revolution. Vi måste ständigt avslöja fienderna och inte låta oss nöja med de så kallade eftergifter som imperialisterna och revisionisterna under stor tvekan gör för att undkomma faran och i ett senare skede kunna ta tillbaka vad de givit. Vi måste därför smida medan järnet är varmt och gå till attack utan förbarmande”. (E Hoxha. *Reports and speeches*, 1970-71, sid 460-61.)

När den så kallade ”andra världen”, vilken omfattar mestadels kapitalistiska och neokolonialistiska länder som är supermakternas främsta anhängare, omtalas som en påstådd allierad till ”tredje världen” i deras kamp mot USA-imperialismen och den sovjetiska socialimperialismen framstår i den anti-revolutionära och pseudo-anti-imperialistiska karaktären hos teorin om ”tre världar” i klar dager.

Den är en anti-revolutionär teori eftersom den predikar social fred och samarbete med bourgeoisien. Den ger upp de proletära revolutionerna i Europa, Japan, Kanada etc, där proletariatet måste bekämpa monopolbourgeoisien och utsugningssystemet i den ”andra världen”. Försvaret av det nationella oberoendet och särskilt kampen mot supermakterna kräver detta.

Den är också en pseudo-antiimperialistisk teori då den rättfärdigar och stöder den ”andra världens” imperialistmaktens neokoloniala utsugning och manar folken i Asien, Afrika och Latinamerika att inte motsätta sig den. Allt under förevändning att stödja kampen mot supermakterna. Faktum är att folkens anti-imperialistiska och anti-socialimperialistiska kamp i den ”andra” och ”tredje världen” på detta sätt försvagas och saboteras.

III

En revolutionär strategi är en strategi som sätter revolutionen i centrum. ”Leninismens strategi och taktik” skrev Stalin, ”är vetenskapen om ledningen av proletariatets revolutionära kamp.” (J Stalin, ”Om leninismens grunder”, i *Leninismens problem*, sid 81, Moskva 1951.)

Den leninistiska strategin betraktar den proletära världsrevolutionen som en enda enhetlig process, vilken består av alla de stora revolutionära strömningarna i vår tid. I centrum för alla dessa strömningar står det internationella proletariatet.

Denna revolutionära process pågår ständigt i de länder som går framåt på vägen mot en sann och verklig socialism, i form av ständig och våldsam kamp mellan de två vägarna — den socialistiska vägen och den kapitalistiska vägen. Att säkra en slutlig och definitiv seger för den förra över den senare, att stänga alla möjliga vägar som leder tillbaka via en våldsam kontrarevolution och yttre imperialistisk aggression eller fredlig borgerligt revisionistisk

degeneration, det är den revolutionära rörelsens mål. Alla folk och revolutionärer över hela världen iakttar med aktivt intresse denna kamp, de vet att det är en fråga av yttersta vikt för revolutionens och socialismens sak över hela världen. De ger de socialistiska länderna sitt fulla och oreserverade stöd mot varje försök från imperialismen att vinna insteg i dessa länder. Folken och revolutionärerna över hela världen ser i de socialistiska länderna revolutionens mäktiga basområde och centrum, de kan där se de ideal, för vilka de själva kämpar, omsatta i praktiken. Lenins idéer om nödvändigheten och den stora betydelsen av att det internationella proletariatet stöder de länder där socialismen har segrat är odödliga. Men de förutsätter alltid att det verkligen rör sig om ett socialistiskt land, vilket genomför och tillämpar den marxist-leninistiska läran med största kraft och som helhjärtat håller fast vid den proletära internationalismen. Skulle landet ha omvandlats till ett kapitalistiskt land, vilket endast bibehåller en "socialistisk" fasad för att bedra folken, förtjänar det inget stöd.

Folken och revolutionärerna vet att de socialistiska ländernas kamp och framgångar är slag som försvagar imperialismen, bourgeoisien och den internationella reaktionen, och att dessa framgångar och denna kamp är direkta bidrag och ett direkt stöd för folken och arbetarnas revolutionära kamp och till befrielsekampen.

Lenin och Stalin ansåg hela tiden att proletariatets revolutionära uppgift i ett socialistiskt land inte endast bestod i att göra varje möjlig ansträngning för att utveckla socialismen i det egna landet. De menade också att proletariatet i de socialistiska länderna måste bistå och stödja den revolutionära kampen och befrielsekampen i andra länder på varje upptänkligt sätt.

"Lenin betraktade aldrig Sovjeternas Republik som ett mål i sig", skrev J Stalin, "Han betraktade den alltid som en oundgänglig länk i arbetet att stärka den revolutionära rörelsen i länderna både i öst och väst, som en oundgänglig länk när det gäller att säkra arbetarnas seger över kapitalet i hela världen. Lenin insåg att detta var det enda riktiga sättet att se saken, inte utifrån ett internationellt perspektiv, utan också utifrån uppgiften att bevara och stärka Sovjetrepubliken". (J Stalin, "On the death of Lenin", *Works*, band 6, sid 52, Moskva 1953.)

Av just dessa skäl kan inte ett socialistiskt land inräkna sig i en gruppering som den så kallade "tredje världen" eller "de icke-allierade länderna", i vilka varje form av klassgränser har suddats ut och vilka endast tjänar till att avleda folken från den väg som innebär kamp mot imperialismen och för revolutionen.

Endast de revolutionära, frihetsälskande och progressiva krafterna, arbetarklassens revolutionära rörelse och de förtryckta folkens och nationernas anti-imperialistiska rörelse kan vara verkliga och sanna allierade till de socialistiska länderna. Att predika uppdelning i "tre världar", att ignorera vår tids fundamentala motsättningar, att uppmana till allians mellan proletariatet och monopolbourgeoisien och mellan de förtryckta och de imperialistiska länderna i "andra världen" är inte till fördel för det internationella proletariatet, folken eller de socialistiska länderna. Det är anti-leninistiskt. J Stalin betonade: "Jag kan inte tänka mig en enda situation där Sovjetrepublikens intresse skulle kunna kräva att våra broderpartier gör högeravvikelse . . . Jag kan inte föreställa mig någon situation där vår republik, vilken är ett basområde för hela den internationella proletära rörelsen världen över, inte skulle ha intresse av maximal kampanj och politisk handlingskraft bland arbetarna i väst, utan tvärtom att denna handlingskraft försvagas och den revolutionära kampanjen dör ut".

I kapitalismens centra är idag det främsta uttrycket för den process som leder fram till den proletära världsrevolutionen proletariatets och de övriga arbetande och progressiva klassernas och skiktens växande kamp mot bourgeoisien utsugning och förtryck. En kamp som riktar sig mot bourgeoisiens försök att lasta över bördorna från världskapitalismens nuvarande kris på folken, mot fascismens återuppståndelse i den ena eller andra formen, etc. Medvetenheten växer för varje dag som går bland det arbetande folkets breda massor, under ledning av

proletariatet, om att det endast finns en väg ut ur krisen och bort från kapitalismens övriga onda, från bourgeoisins utsugning, det fascistiska våldet och det imperialistiska kriget. Medvetenheten ökar om att den väg som leder bort från allt detta är den socialistiska revolutionen och upprättandet av proletariatets diktatur. Det dagliga livet och kalla fakta visar att varken bourgeoisin eller deras öppna eller dolda lakejer, allt från socialdemokrater till moderna revisionister, kan stoppa den flodvåg som de revolutionära massornas kamp utgör.

”Den kamp som världsproletariatet driver för närvarande” sade kamrat Enver Hoxha vid Albanska arbetets partis sjunde kongress, ”bekräftar än en gång den grundläggande marxist-leninistiska tesen att arbetarklassen och dess revolutionära kamp i den borgerliga och revisionistiska världen inte kan kuvas, vare sig med våld eller demagogi.” (E Hoxha, *Rapport till Albanska arbetets partis sjunde kongress*, sid 115.)

De objektiva förutsättningarna blir allt mer fördelaktiga för revolutionen i de utvecklade kapitalistiska länderna. Den proletära revolutionen är där ett problem som satts upp på dagordningen. De marxist-leninistiska partierna, vilka har tagit upp den revolutionära fana som förråddes och misskrediterades av revisionisterna, har helt riktigt tagit itu med uppgifterna och med stort allvar satt igång med att förbereda proletariatet och dess allierade på de kommande revolutionära striderna, och störtandet av den borgerliga ordningen. Denna revolutionära kamp, vilken träffar kapitalismen och imperialismen i ett av deras starkaste fästen, åtnjuter och måste åtnjuta fullt stöd från de socialistiska länderna och alla revolutionärer och frihetsälskande folk över hela världen. De moderna revisionisterna, förespråkarna för teorin om ”tre världar” eller teorin om de ”icke-allierade länderna”, försöker idag, alltmedan de talar om revolutionen och förberedelserna för den, faktiskt att sabotera den och upprätthålla den kapitalistiska ordning, att bevara status quo.

När förespråkarna för teorin om ”tre världar” försöker avleda proletariatets uppmärksamhet från revolutionen, predikar de att under nuvarande förhållanden upprätthållandet av det nationella oberoendet inför faran av aggression från supermakterna, särskilt då från Sovjetunionen vilken de anser vara huvudfienden, är en fråga av yttersta vikt. Frågan om att slå fast vilken som är huvudfienden i internationell skala vid en given tidpunkt är av största vikt för den revolutionära rörelsen. Efter att ha tagit hänsyn till utvecklingstendensen i världen, den aktuella klassanalysen, har vårt parti kommit fram till att USA-imperialismen och den sovjetiska socialimperialismen, dessa två supermakter, är ”de viktigaste och största fienderna till folken” och att de som sådana ”utgör samma fara” (E Hoxha, *Rapport till Albanska arbetets partis sjunde kongress*, sid 134).

Den sovjetiska socialimperialismen är en brutal och aggressiv imperialism, vilken törstar efter att expandera och som genomför en typisk kolonialistisk och neo-kolonialistisk politik, vilken grundas på kapitalets makt och på vapenmakt.

I kamp med USA-imperialismen strävar denna nya imperialism efter att erövra strategiska positioner och att slå klorna i alla områden och kontinenter. Den uppträder som en brandkår när det gäller att släcka revolutionens flammor. Den strävar efter att undertrycka folkens revolutionära kamp. Men detta betyder ingalunda att den andra fienden skulle vara mindre farlig för folken över hela världen. Enligt förespråkarna för teorin om ”tre världar” är USA-imperialismen mindre farlig än den sovjetiska socialimperialismen. De förvränger sanningen och vilseför folken genom att hävda att USA-imperialismen inte längre skulle vara krigshetsande och att den skulle ha försvagats, att den skulle ha blivit ”en ofarlig lammunge”. Eller för att säga det med ett ord, USA-imperialismen har blivit fredlig. Saken har gått så långt att USA:s militära närvaro i en lång rad länder som t ex Västtyskland, Belgien, Italien, Japan och andra, försvaras och beskrivs som en faktor som skulle verka till dessa länders försvar. En sådan ståndpunkt kan komma att bli ytterst farlig för folkens frihet och

revolutionens öde. Sådana idéer sprider illusioner om både USA-imperialismens och den sovjetiska socialimperialismens aggressiva, expansionistiska och hegemonistiska natur.

Proletariatet och den proletära revolutionen står inför uppgiften att störta varje imperialism, och särskilt de två supermakterna. Varje imperialism är, till följd av sin egen inneboende natur, alltid en svuren fiende till den proletära revolutionen. Det är därför ur strategisk synvinkel fel att dela in imperialismen i mer eller mindre farliga imperialismerna. Praktiken har visat oss att de två supermakterna, i samma grad och i samma utsträckning, representerar huvudfienden till socialismen och nationernas frihet och oberoende. De båda supermakterna representerar den största kraft som försvarar utsugarsystemen och den största faran för att mänskligheten ska störtas in i ett nytt världskrig. Att bortse från denna stora sanning, att underskatta faran från den ena eller andra supermakten, eller ännu värre, att uppmana till enhet med en supermakt mot den andra är ett fel som kommer att leda till katastrofala konsekvenser och till en stor fara för revolutionens framtid och för folkens frihet.

Det inträffar naturligtvis att det ena eller andra landet direkt undertrycks eller hotas av den ena av supermakterna, men detta betyder ingalunda att den andra supermakten inte utgör ett hot mot detta land. Ännu mindre betyder det att den andra supermakten skulle ha blivit en vän och allierad med detta land. Principen ”mina fienders fiender är mina vänner” äger ingen giltighet när det rör sig om de imperialistiska supermakterna, Sovjetunionen och USA. Dessa två supermakter bekämpar revolutionen med alla medel, de anstränger sig att sabotera revolutionen och socialismen, för att sist och slutligen dränka dem i blod. De två supermakterna strävar efter att utvidga sin dominans och sin utsugning av olika folk och länder. Erfarenheterna visar att de ibland startar en våldsamt attack i ett område, ibland i ett annat, för att säkra sitt gastkramande grepp över folken. Erfarenheterna visar att de båda supermakterna kämpar våldsamt för att kunna ersätta varandra. Så snart folket i ett land lyckas bli kvitt den ena supermaktens dominans, står den andra redo att stiga in på scenen. Mellanöstern och Afrika utgör tydliga exempel på detta.

Huvudtrenden i världsrevolutionen i vår tid är folkens nationella befrielseörelse, vilken har spjutspetsen riktad mot imperialismen, neo-kolonialismen och koloniala rester. Marxist-leninisterna och världsproletariatet står fullt solidariska med och understödjer fullt ut de undertryckta folkens nationella befrielsekamp. De inser att den är ytterst viktig och en oersättlig faktor när det gäller att utveckla den revolutionära processen i hela världen. Albanska arbetets parti har alltid understött de folk som kämpar för sin frihet och sitt nationella oberoende.

”Vi är för enigheten mellan världsproletariatet och alla verkligt anti-imperialistiska och framstegsvänliga krafter, vilka genom sin kamp kommer att krossa de krigshetsande imperialisterna och socialimperialisterna.

Albanska arbetets parti och det albanska folket är konsekventa i sin marxist-leninistiska linje ... Därför kommer vi inte heller i framtiden att spara våra krafter, utan kämpa sida vid sida med alla andra anti-imperialistiska och anti-socialimperialistiska folk, med alla marxist-leninistiska partier, alla revolutionärer och världsproletariatet och med alla progressiva människor, för att fiendernas manövrer och planer ska misslyckas och för att folkens frihet och säkerhet ska segra.

Vårt land kommer att under alla förhållanden befinna sig sida vid sida med alla de folk, vars frihet och oberoende är hotat och vars rättigheter förtrampas”. (E Hoxha, *Rapport till Albanska arbetets partis sjunde kongress*, sid 139).

Kamrat Enver Hoxha uttryckte på vårt partis och vår regerings vägnar samma beslutsamma ståndpunkt i ett tal som han höll i Folkförsamlingen i samband med att den nya grundlagen antogs:

”Idag gör det övervägande flertalet av världens folk stora ansträngningar för att bekämpa de koloniala lagarna och den neo-koloniala dominansen. De kämpar mot alla de lagar och regler, sedvänjor, traditioner och de ojämlika avtal, vare sig de är nya eller gamla, som upprättats av bourgeoisien för att bevara deras kontroll över folken. De bekämpar de förhatliga regler som innebär diskriminering efter godtyckliga skiljelinjer inom världshandeln . . . De progressiva folk och de demokratiska stater som vägrar att finna sig i denna situation och kämpar för att upprätta nationell suveränitet över sina egna tillgångar och som strävar efter att stärka sin politiska och ekonomiska självständighet, och full jämlikhet och rättvisa i de internationella förbindelserna, åtnjuter det albanska folkets och den albanska statens fulla solidaritet och stöd” (E Hoxha, *Tal i Folkförsamlingen*, 27 dec 1976).

Ända sedan Lenins tid har marxist-leninister betraktat folkens och de undertryckta nationernas befrielsekamp gentemot imperialismen som en mäktig allierad och som en stor reserv för den proletära världsrevolutionen.

I länder som helt eller delvis vunnit sitt politiska oberoende befinner sig revolutionen i olika stadier och står inte inför samma uppgifter överallt. Det finns länder bland dem som står direkt inför den proletära revolutionen, medan uppgiften i många andra är att genomföra den anti-imperialistiska och nationellt demokratiska revolutionen. Eftersom denna revolution är riktad mot den internationella bourgeoisien och imperialismen, är den under alla omständigheter en allierad till och en reserv för den proletära världsrevolutionen.

Betyder detta att dessa länder måste förbli på det nationellt demokratiska stadiet och att revolutionärerna inte ska tala om och förbereda för den socialistiska revolutionen, av rädsla för att utvecklingen skall hoppa över något stadium eller att någon ska kalla dem Blanquister? Lenin talade om nödvändigheten av att omvandla de nationellt demokratiska revolutionerna i kolonierna till socialistiska revolutioner, ända från det ögonblick de borgerligt demokratiska revolutionerna i dessa länder befann sig i sin linda. När Marx och Engels kritiserade blanquismen hävdade de inte vid något tillfälle, vare sig revolutionen 1848 eller Pariskommunen skulle ha varit för tidigt iscensatta. Marxismen-leninismen blandar inte ihop småborgerlig otålighet, vilken leder till att stadier hoppas över, med det avgörande behovet av att revolutionen oavbrutet utvecklas.

Lenin pekade på att revolutionerna i de koloniala och beroende länderna måste drivas framåt. Det har skett stora förändringar sedan Lenins tid i dessa länder. På grund av sin stora genialitet förutsåg Lenin dessa förändringar. Det svar han gav på förändringarna finns i de leninistiska teserna om den revolutionära processen i världsmåttstock. Att genomföra den proletära revolutionen är en allmän lag och huvudtendensen under vår epok. I alla länder utan undantag, till och med i Chile, Brasilien och Indonesien osv, måste den proletära revolutionen genomföras, oavsett vilka stadier de måste gå igenom för att komma dit. Om vi förlorar detta mål ur sikte, om vi predikar bevarandet av status quo och teorier om att ”undvika att hoppa över vissa stadier”, om vi glömmer att kämpa mot Suharto och Pinochet, Giesel och Mobutu, betyder det att vi varken är för den nationella befrielsekampen eller för den nationellt demokratiska revolutionen.

Även Europa kommer att gå igenom den proletära revolutionen. Var och en som förlorar detta perspektiv ur sikte, var och en som inte lyckas förbereda sig på detta, utan i stället predikar att revolutionen har flyttat till Asien och Afrika, och att det europeiska proletariatet måste slå sig samman med sin egen ”kloka och förståndiga” bourgeoisie, under förevändning att försvara det nationella oberoendet, intar en anti-leninistisk ståndpunkt och försvarar i själva verket varken sitt fosterland eller nationens frihet. Var och en som ”glömmer bort” att både Warszawapakten och NATO måste bekämpas, att både COMECON och Gemensamma Marknaden måste avvisas, sluter upp på deras sida och kommer att bli deras slavar.

I *Det kommunistiska partiets manifest* skrev Marx och Engels: "Ett spöke går runt Europa — kommunismens spöke. Alla det gamla Europas makter har förbundet sig till en helig hetsjakt mot detta spöke ..." Denna iakttagelse av Marx och Engels är också giltig för våra dagar. De tillfälliga bakslag vilka revolutionen lidit på grund av revisionistiskt förräderi, liksom på grund av den ekonomiska potential och militära styrka med vilken imperialismen och socialimperialismen bekämpar den revolutionära rörelsen och kommunismens idéer, har inte varit tillräckliga för och kommer heller inte att bli tillräckliga för att ändra historiens gång, eller för att besegra marxismen-leninismens krafter.

Marxismen-leninismen är en revolutionär lära som sitter djupt i proletarietets medvetande och som utövar ett allt större inflytande över de breda massorna hos de folk som kämpar för sin frigörelse. Inflytandet har varit så stort att bourgeoisien alltid har varit tvungna att räkna med det och aldrig har kunnat minska sina ansträngningar att finna metoder och medel att förvränga marxismen-leninismen och att underminera revolutionen.

Dagens anti-leninistiska teorier om "tre världar", "icke-allierade länder" och så vidare, syftar också till att underminera revolutionen, utrota kampen mot imperialismen, särskilt mot USA-imperialismen, splittra den marxist-leninistiska rörelsen, den enighet inom proletariet som Marx och Lenin kämpade för. Alla slags grupperingar av anti-marxistiska element skapas för att bekämpa den marxist-leninistiska rörelsen, de partier vilka är trogna marxismen-leninismen och revolutionen.

De försök som görs att analysera på ett påstått nytt sätt, annorlunda än det som Lenin och Stalin använde, att förändra den revolutionära strategi, vilken den marxist-leninistiska rörelsen alltid tillämpat leder på otaliga anti-marxistiska vägar till att kampen mot imperialism och revisionism uppges. Solidaritet med marxismen-leninismen, med den revolutionära rörelsens marxist-leninistiska strategi, kamp mot alla opportunistiska avvikelser vilka de moderna revisionisterna av alla slag sprider, att mobilisera arbetarklassen och folken i en revolutionär anda mot bourgeoisien och imperialismen, allvarliga förberedelser för revolutionen, är den enda riktiga vägen, den enda väg som leder till seger.

Imperialister: Tassarna bort från Vietnam

Ledare i tidningen *Zeri i Popullit* 24 juni 1978

Tre år har gått sedan Vietnams folk vann sin stora seger över de USA-imperialistiska angriparna och deras hatade tjänare. Denna öppnade vägen för förverkligandet av hela folkets höga nationella strävanden, både i norr och i söder. Det förenade Vietnam satte igång arbetet med det fredliga uppbyggandet av landet.

USA-imperialisterna gjorde sitt yttersta för att krossa Vietnam, för att lägga detta land under sin neo-kolonialistiska dominans och göra det till en framskjuten utpost för aggression mot andra folk i Asien. Hela USA-imperialismens militära, ekonomiska och politiska potential användes för att tvinga det vietnamesiska folket på knä och undertrycka det. Över 6 miljoner amerikaner deltog direkt eller indirekt i detta barbariska äventyr som dittills var det värsta i sitt slag. Amerikas Förenta Stater lade ut mer än 145 miljarder dollar i Vietnam, skickade dit Pentagons mest "framstående" generaler, de bäst tränade soldaterna, de modernaste vapnen och sina dödligaste gifter. USA-president efter USA-president, Eisenhower och Kennedy, Johnson och Nixon uppfann och använde alla sorts strategier och "doktriner", "amerikaniserings-" och "vietnamiserings"-politiken, "den brända jordens"-taktik och diplomatiska finter. Men allt slutade med ett förnedrande misslyckande.

Det vietnamesiska folket mötte USA-imperialismens grymheter, barbarism och trick med sin glödande patriotism, med sin obändliga beslutsamhet att kämpa, med sin stålhårda vilja att segra. De offer som det vietnamesiska folket gjorde och det hjältemod de visade i den kamp som imperialisterna tvingat på dem är utan motstycke. På segerns altare offrade de miljoner av sina bästa söners liv, utnyttjade all sin materiella och andliga energi, och landet brändes och sargades av det blodiga krigets stål och eld.

Det vietnamesiska folket åtnjuter världens alla folks beundran, vördnad, respekt och sympati för alla dessa offer och hjältedåd, för det stora och strålande bidrag de givit till alla andra frihetsälskande folks kamp emot imperialisternas aggressiva politik.

Den som inte visar någon respekt och tacksamhet för dessa övermänskliga offer bör fördömas.

Det albanska folket som uppfostrats av sitt Arbetets parti med kamrat Enver Hoxha i spetsen har uppriktigt stött och helt stått bakom det vietnamesiska folkets befrielsekamp mot USA-imperialisterna och deras lakejer, har helhjärtat hyllat deras hjältemodiga segrar och har uttalat sin fasta övertygelse om seger för deras rättvisa sak. Vårt folk, liksom alla andra folk som har varit solidariska med det vietnamesiska folkets anti-imperialistiska befrielsekamp, har önskat att de kunde njuta och befästa segern som uppnåtts med blod och offer, leva i frihet och bygga sitt socialistiska fosterland i fred.

Men den uppkomna konflikten och de väpnade sammanstötningarna vid den vietnamesiska-kambodjanska gränsen, som anstiftats av utlänningar och som skördat många offer, hindrade det fredliga uppbygget vilket just startat i Indokina. Alla Vietnams vänner, bland dem också det albanska folket, har med beklagan noterat att den vietnamesisk-kambodjanska oenigheten i stället för att lösas i anda av vänskap, ömsesidig förståelse och ömsesidigt intresse, har komplicerats ytterligare på grund av utländsk inblandning.

Albanska arbetets parti har klart uttryckt sin åsikt och ståndpunkt till denna konflikt. Ledaren i "Zeri i Popullit" den 5 januari i år som ägnades åt händelserna vid gränsen mellan Kambodja och Vietnam, säger att det albanska folket ansett och anser att de två grannländerna och -folken som har kämpat tillsammans mot imperialismen och gemensamma fiender, bör

upphöra med varje handling som inkräktar på de två nationernas höga intressen, revolutionen och deras frihet, samt löser sin oenighet genom vänskapliga samtal. Vår övertygelse har varit och är att detta kan uppnås genom gemensamma ansträngningar och god vilja.

Men i stället för att läget i området borde bli fredligt blir det allt allvarigare och värre som ett resultat av de nya imperialistiska intrigerna och supermakternas komplotter. En atmosfär som inte lovar några förbättringar till det bättre har skapats kring Vietnam. De frihetsälskande folken i världen är oroade över de senaste händelserna, men de är övertygade om att det vietnamesiska folket som har lysande kamptraditioner och en oböjlig anda kommer att kunna ta hand om och övervinna de nya faror och svårigheter som har skapats.

Att Vietnam hindras marschera på den oberoende utvecklingens och det fredliga uppbyggets väg påpekar och oroar alla folks samveten, hos alla de som önskar och respekterar nationernas frihet och oberoende, varje lands rätt att självt besluta i egna angelägenheter.

Motsatta synpunkter kan råda i olika frågor även mellan grannländer. Men vi anser att detta inte får orsaka och skapa konflikter, att det rättvisa och riktiga sättet att lösa oenighet är genom samtal. Att begära att frågorna löses genom att en sida påtvingas åsikter genom politisk och ekonomisk påtryckning, måste fördömas. Det är ett handlande som folken änge sedan har avvisat.

Vietnam har sina egna politiska och ideologiska åsikter. Det är deras egna angelägenheter. Men vi försvarar det vietnamesiska folkets rättigheter, principen att varje folk självt beslutar om sitt eget lands framtid utan inblandning utifrån. Ingen har rätt att utöva påtryckningar och hotelser mot dem.

De som väljer sådana metoder och inte vill sitta ned vid det runda bordet för att lösa oenigheten som kan uppstå mellan grannländer har inte rätt, de har de svagaste argumenten, de är missdådare. Därför kan den som tror att han kan tvinga igenom sina åsikter och syften med påtryckningar och utpressning vara säker på att varken det vietnamesiska folket godtar eller ett fritt folk instämmer i detta.

Efter segern mot USA-imperialismen och landets återförening inleddes en ny epok för det vietnamesiska folket, en epok av ansträngningar att hela de många och allvarliga krigskadorna, en period av socialistiskt återuppbygge och omvandling. Ingen har rätt att blanda sig i deras inre angelägenheter, att försvåra lösandet av dessa uppgifter och att skapa svårigheter för dem. Ingen får lägga sig i hur Vietnam löser sina egna problem, hur det behandlar angelägenheter under sin egen suveränitet.

När påtryckningar görs mot Vietnam och ansträngningar görs utifrån för att diktera hur Vietnam ska handla och göra i sitt eget land, förstår var och en vad som göms bakom parollerna och de fina orden "Vi stödjer folkens frihet och oberoende", "Vi ger hjälp utan ränta", "Vi respekterar nationernas rättigheter", osv, vilka ohämmat används av imperialisterna i alla sammanhang.

Nu står det vietnamesiska folket inför nya och stora svårigheter. Men de har aldrig skrämts eller kuvats av svårigheter och påtryckningar. De är vana vid att med beslutsamhet motstå och klara av sådana, oavsett hur stora de är och varifrån de än kommer. Både i det förgångna och nu också åtnjuter de alla fredsälskande folks och alla progressiva krafters solidaritet och sympati. De som är lojala till den proletära internationalismen ser det som sin plikt att ge, det vietnamesiska folket bistånd och stöd emot intrigerna från stormakterna och alla de som viljelöst stödjer dessa makter.

Not från Kinas utrikesdepartement om Kinas påtvingade avbrott av hjälpen till Albanien

Publicerad i *Peking Review* nr 29, 21 juli 1978.

Socialistiska Folkrepubliken Albaniens ambassad i Kina

Folkrepubliken Kinas utrikesdepartement framför sina hälsningar till Socialistiska Folkrepubliken Albaniens ambassad i Kina och har äran att framföra följande:

På begäran av den albanska regeringen har den kinesiska regeringen sedan 1954 försett Albanien med ekonomisk och militär hjälp i syfte att främja vänskapen mellan de två folken och de vänskapliga förbindelserna mellan de två länderna samt i enlighet med marxismen-leninismens och den proletära internationalismens principer. Genomförandet av överenskommelserna mellan Kina och Albanien har inneburit ett utlägg för den kinesiska regeringen på mer än 10 000 miljoner yuan (c:a 28 000 miljoner kronor enligt den officiella växelkursen, öa), varav det mesta redan har utbetalats. Kina har gått med på att hjälpa Albanien bygga 142 kompletta projekt, av vilka 91 har färdigställts, 23 har i huvudsak färdigställts eller är under byggnad och 17 andra har gjorts förundersökningar för och är i konstruktionsstadiet.

Nya industrigrenar i Albanien som byggts med kinesisk hjälp omfattar järn och stål, konstgödning, kaustiksoda, syror, glas, kopparframställning, papper, plast och vapen. Projekt som byggts med kinesisk hjälp i existerande albanska industrigrenar, såsom elektricitet, kol, olja, verktygsmaskiner, konsumtionsvaror, textilier, byggnadsmaterial, kommunikationer och etermedia, har i hög grad bidragit till att utvidga deras produktionskapacitet. Kina har gratis försett Albanien med stora mängder vapen och utrustning. Genom årens lopp har nära 6 000 kinesiska experter sänts till Albanien för att delta i hjälpprojekten. Kina har hjälpt Albanien att utbilda ett stort antal ekonomiska och militärtekniska experter, av vilka drygt 2 000 har utbildats i Kina. Det är uppenbart för varje opartisk människa att Kina samvetsgrant har förverkligat och inte brutit mot sina hjälpaftal med Albanien och att den kinesiska hjälpen har bidragit till att stärka, inte att hindra, Albaniens ekonomiska utveckling och uppbygge av försvaret.

Kina har hjälpt Albanien samtidigt som vi haft stora svårigheter själva. Vi levererade 1,8 miljoner ton brödspannmål till er när våra egna livsmedelstillgångar var otillräckliga. Vi försåg er med mer än en miljon ton stålprodukter när vi inte hade tillräckligt med stål för att fylla våra egna behov. Vi har sänt er över 10 000 traktorer när mekaniseringsnivån i vårt eget jordbruk fortfarande är låg, och medan vi i huvudsak måste lita till mänsklig arbetskraft och dragdjur. Fastän vår kapacitet för elkraftproduktion är otillräcklig har vi hjälpt er att helt eller till större delen färdigställa sex kraftverk av olika storlekar och med en total installerad kapacitet på 885 000 kilowatt, vilket gjort det möjligt för Albanien att bli mer än självförsörjande i elektricitet. (Det projekt som ännu inte är färdigbyggt är vattenkraftverket i Fierza, öa.) Vi försåg era väpnade styrkor med nya kinesisktillverkade stridsvagnar och jaktflygplan, till och med innan våra egna styrkor hade utrustats med dem. Med utländsk valuta som vi har så stort behov av köpte vi i utlandet och återexporterade till er utrustningen till kvävegödningsfabriken i Fieri, vilken vi på den tiden inte kunde tillverka själva. För er räkning genomförde vi speciella experiment och försöksproduktion under mer än 12 år, vilket kostade oss mer än 100 miljoner yuan, för ett integrerat metallurgiskt komplex (vid Elbasan, öa) som tar tillvara er rödjordsmalm för nickel, kobolt, järn och krom. Detta skedde när vi inte hade några praktiska erfarenheter på detta område och när den teknologi och utrustning som behövdes inte fanns tillgängliga på den internationella marknaden. Av komplexets 29

verkstäder har 20 färdigställt och är igång. Projektet medförde att Albanien i mars 1976 för första gången kunde framställa sitt eget järn och stål.

Kina startade med en svag ekonomi och teknisk grund och under senare år har vår ekonomi påverkats av sabotaget från Lin Piao och ”de fyras gäng”, liksom av allvarliga naturkatastrofer. Det är därför naturligt att vi inte kunde tillmötesgå alla ökande albanska krav på hjälp och inte kunde ge er vad som helst och när som helst, som ni ville. Men det kinesiska folket kan med jämnmot säga att det dragit in på både mat och kläder och gjort sitt bästa för att hjälpa i en anda av proletär internationalism.

Det måste också påpekas att vi fortsatte fullfölja våra hjälpåtaganden trots att den albanska sidan under senare år upprepade gånger angripit Kinas inrikes- och utrikespolitik med antydningar. 1975 gick vi med på ett nytt räntefritt lån på 500 miljoner yuan och undertecknade ett nytt avtal om gratis militärhjälp. Från och med Albanska arbetets partis 7:e kongress i november 1976 har de albanska ledarna svårt sårat det kinesiska folkets känslor genom ondsinta offentliga angrepp på vår store ledare ordförande Mao och Kinas kommunistiska parti. Även under dessa omständigheter värdera de Kina vänskapen mellan de kinesiska och albanska folken och fortsatte hjälpen till Albanien. De kinesiska experterna fortsatte sitt arbete i enlighet med överenskommelserna. Från 1977 till nu har Kina skeppat nära 300 000 ton utrustning i ekonomisk och militär hjälp till Albanien och hjälpt Albanien att helt eller nästan helt färdigställa 10 byggnadsprojekt och gått med på den albanska regeringens förfrågan om att till tiden 1991-2000, få uppskjuta återbetalningen av ett lån på 217 miljoner yuan som förföll till full betalning före 1980, samt undertecknat ett avtal om gratisleverans av reservdelar till militär utrustning från Kina till Albanien. Den uppriktiga vänskap som den kinesiska regeringen och folket hyser för det albanska folket och vår önskan att upprätthålla samarbetet mellan de två länderna är uppenbara för det albanska folkets breda lager, kadrer och soldater.

De albanska ledarna har många gånger talat med uppskattning om Kinas hjälp. Enver Hoxha, förste sekreterare i Albanska arbetets partis centralkommitté, sade i sin rapport till 6:e partikongressen 1971 att Kina gett Albanien ”en stor och osjälvisk internationalistisk hjälp” och att ”det albanska folket och Arbetets parti är det kinesiska folket, det ärorika Kinas kommunistiska parti och ordförande Mao Tse-tung djupt tacksamma för deras broderliga hjälp till uppbygget av vårt socialistiska fosterlands rikedom och styrka”. På Albanska arbetets partis centralkommittés vägnar sade Enver Hoxha och Mehmet Shehu i november 1975 i sitt budskap till ordförande Mao, premiärminister Chou En-lai och Kinas kommunistiska partis centralkommitté att ”Folkrepubliken Kina har också gett Folkrepubliken Albanien (i december 1976 antog Albanien i och med sin nya författning namnet Socialistiska Folkrepubliken Albanien, öa) hjälp på försvaret område genom att gratis leverera vapen, ammunition, och krigsutrustning. Er militära hjälp till oss är av största betydelse för vårt folk och vårt parti.”

Men utifrån egna inrikes- och utrikespolitiska behov har nu den albanska sidan godtyckligt baktalat Kinas hjälp till Albanien och försökt sabotera det ekonomiska och militära samarbetet mellan de två sidorna, samtidigt som den har intensifierat sin antikinesiska politiska kampanj. Här ska vi bara anföra några av många fakta.

1. Under första kvartalet 1978 när den albanske vice-ministern för industri och gruvor med oss diskuterade frågan om kinesisk hjälp till bygget av ett integrerat metallurgiskt komplex och andra projekt insisterade han att vi skulle fastställa en tidsplan för leverans av ritningar och utrustning till ett kallvalsverk för grovplåt, ett verk för sömlösa rör och ett tackjärngjuteri, trots att några resultat från experimenten inte förelåg. När vi protesterade mot detta orimliga krav vägrade han fortsätta överläggningarna och hävdade att det som Albanien sagt var ”slutgiltigt och ovillkorligt” samt avslutade fräckt förhandlingarna. Detta förhindrade inte

bara en lösning på en rad frågor som återstod att förhandla om, utan inställde också arbetet på hjälpprojekten för varm-valsverket för grovplåt och rörsvetsverket om vilka överenskommelse hade nåtts.

2. När det gäller det integrerade raffinaderiet i Ballsh arbetar det under hög temperatur och högt tryck och produkterna är eld- och explosionsfarliga och därför har de kinesiska experterna för länge sedan i detalj förklarat nödvändigheten av att strikt följa arbetsinstruktionerna. När raffinaderiet tidigt 1978 togs i bruk brydde sig den albanska ledningen inte om de kinesiska experternas tekniska vägledning och bröt mot arbetsinstruktionen, vilket ledde till åtta allvarliga olyckor under c:a tre månader. Det finns t ex en regel att vattenhalten i råoljan som används i hydreringsenheten inte får överstiga en procent. Men under provkörningen använde den albanska sidan råolja med en vattenhalt på upp till 70 procent, vilket medförde att produktionen stoppades. Ännu allvarligare var att den albanska sidan i coking-enheten (för termisk krackning, öa), som hade varit i normal drift, bakom ryggen på de kinesiska experterna stängde alla ventiler och körde upp den i övervärme. Detta gjordes uppenbarligen för att orsaka en större olycka och sedan lägga ansvaret på de kinesiska experterna och få Kina att framstå i dåliga dager.

3. När det gäller projektet med flotthamnen som byggdes med gratis kinesisk hjälp berodde avbrottet i arbetet på en försenad upptäckt av läckande kalkstensgrottor, vilka förbisetts i en dålig geologisk undersökning som gjorts av den albanska sidan. I oktober 1977 ombads den kinesiska sidan av den albanska sidan att sända experter som kunde lösa problemet. Vi gick med på denna begäran i ett svar i januari 1978 sedan vi en tid hade varit tvungna att studera problemet. Men den albanska sidan skyllde på att svaret var saktfärdigt och ändrade sig genom att själv ta på sig arbetet samt avslutade den kinesiska hjälpen till projektet. Dessutom tog de saken som förevändning att angripa Kinas militära hjälp i sin helhet och påstod att Kina "skadade" Albaniens försvar.

4. I mars 1978 informerade den kinesiska sidan den albanska sidan om att rotoraxlarna i de kinesisk-levererade H5-helikoptrarna behövdes tas tillbaka till Kina för kontroll och reparation eftersom en defekt hade hittats i tillverkningsprocessen. Detta gjordes i god avsikt och borde ha besvarats positivt av den albanska sidan. Men den vägrade sända tillbaka delarna för kontroll och reparation och förklarade samtidigt att den kinesiska sidan skulle hållas ansvarig för varje missöde. Detta är orimligt.

5. Försöksproduktion ska starta först när nödvändiga förutsättningar har skapats; detta finns med i avtal och är den normala gången vid industribyggen. Men i maj 1978 yrkade den albanska sidan att den kinesiska sidan på dess beslut skulle starta försöksproduktion på den nybyggda verkstaden vid Verktygsmaskinföretaget Enver och i kolgruvan i Valis. När de kinesiska experterna protesterade satte den albanska sidan igång på egen hand och sade att den kinesiska sidan skulle hållas ansvarig om någonting gick gale. Å andra sidan kom den albanska sidan med diverse undanflykter och bröt mot ingångna avtal genom att vägra underteckna startorder för projekt som hade provkörts, som t ex slaggtegelfabriken, masugnen och vissa verkstäder i det integrerade metallurgiska komplexet.

6. Det var praxis sedan ett 20-tal år och enligt avtal att den kinesiska sidan presenterade fakturor med varje leverans av utrustning och material till ett projekt och att de två sidorna fastställde kostnaderna vid uppgörelsen efter att projektet fullbordats och över- eller underskott betalades till respektive sida. Men i maj 1978 vägrade den albanska sidan plötsligt att ta emot 25 fakturor på sammanlagt nära 100 miljoner yuan som presenterades av den kinesiska sidan för utrustning, material och transport för de hjälpprojekt som byggts mellan december 1977 och april 1978. Detta avtalsbrott omöjliggjorde fortsatt normalt samarbete mellan de två länderna.

7. En avsättning i en masugns pipa bildades i masugnen i det metallurgiska komplexet på grund av att den albanska sidan struntade i de kinesiska experternas tekniska råd. Så snart de kinesiska experterna upptäckte detta den 17 mars 1978 informerade de företags- och verkstadsledningen. De förordade också ett flertal gånger effektiva åtgärder för att minimera skadorna och förhindra att avsättningen utvidgades, men det togs ingen notis om. Det var inte förrän den 22 maj som Albanska Maskinimportföretaget föreslog den kinesiska sidan att skaffa en kinesisk expert som kunde spränga bort avsättningen. Medan den kinesiska sidan i positiv anda granskade framställningen och just skulle gå med på den sände albanska utrikesdepartementet en not den 31 maj 1978 som sa att den kinesiska sidan inom två eller tre dagar måste sända någon till Albanien som kunde lösa problemet och att den albanska sidan annars skulle spränga bort avsättningen på egen hand och hålla den kinesiska sidan ansvarig för följderna. Ultimativa krav av detta slag kan en suverän stat inte godta och det kunde för övrigt omöjligen uppfyllas. För att trots detta upprätthålla samarbetet mellan de två länderna sade den kinesiska sidan att om den albanska sidan verkligen önskade en kinesisk expert skulle den översända en not som den kinesiska sidan kunde överväga. Men den albanska sidan vägrade sända någon not. Allt detta visar att den albanska sidan avsiktligt saboterar samarbetet.

8. I noter till den kinesiska ambassaden i Albanien den 29 april och 20 maj 1978 kom albanska utrikesdepartementet med helt grundlösa anklagelser om att kinesiska experter "avsiktligt hade skadat Albanien ekonomi" och att Kina "lade hinder i vägen" för sin hjälp till Albanien, "bröt mot" avtal och "orsakade allvarlig skada" på Albanien ekonomi, osv. Den 7 juni 1978 sände kinesiska utrikesdepartementet en svarsnot till den albanska sidan och uttryckte hopp om utbyte av åsikter genom noter och en lösning av svårigheterna i samarbetet mellan de två länderna så att det skulle kunna fortsätta. Men den albanska ambassadören i Kina vägrade ta emot noten eller lösa frågorna genom diskussioner.

Alla fakta visar att den albanska ledningen beslutat driva en anti-kinesisk kurs, avsiktligt överge de avtal som undertecknats mellan de två sidorna om kinesisk hjälp till Albanien, förtala och försöka dikta upp anklagelser mot kinesiska experter och sabotera det ekonomiska och militära samarbetet mellan Kina och Albanien på ett planerat och systematiskt sätt och därmed omöjliggöra vårt fortsatta hjälparbete eftersom ni har stängt vägen till en lösning av problemen genom förhandlingar. Under dessa förhållanden har den kinesiska regeringen inget annat val än att avbryta sin ekonomiska och militära hjälp och hjälpbetalningar till Albanien och ta hem sina ekonomiska och militära experter som nu arbetar där. Den kinesiska regeringen hoppas att den albanska regeringen ska underlätta de kinesiska experternas hemfärd. Avbrottet av det ekonomiska och militära samarbetet mellan Kina och Albanien är helt och hållet ett resultat av den albanska sidans agerande och den får bära det fulla ansvaret.

Den kinesiska regeringen har alltid värderat vänskapen mellan de kinesiska och albanska folken högt och hoppas fortfarande kunna upprätthålla och utveckla normala förbindelser mellan Kina och Albanien.

Folkrepubliken Kinas utrikesdepartement tar tillfället i akt att än en gång försäkra Socialistiska Folkrepubliken Albanien om sin högaktning.

Brev från Albanska arbetets partis centralkommitté och Albaniens regering till Kinas kommunistiska partis centralkommitté och regering (29 juli 1978)

Till Kinas kommunistiska partis centralkommitté, Folkrepubliken Kinas statsråd

Den 7 juli 1978 överlämnade Folkrepubliken Kinas utrikesdepartement en officiell not till Socialistiska Folkrepubliken Albanien i Peking. Där kungjordes den kinesiska regeringens beslut ”att avbryta sin ekonomiska och militära hjälp och hjälpbetalningar till Albanien och ta hem sina ekonomiska och militära experter” som arbetade i Albanien fram tills dess.

Med denna trolösa och fientliga handling mot det socialistiska Albanien har ni hänsynslöst skrotat de avtal som officiellt slutits mellan de två länderna, brutalt och godtyckligt brutit mot grundläggande internationella regler och normer och utvidgat den ideologiska oenigheten till statsförbindelserna med Albanien.

När ni tar detta fientliga steg mot det socialistiska Albanien är det ett försök att slå emot och skada vårt lands ekonomiska och militära kapacitet, att sabotera revolutionens och socialismens sak i Albanien. Samtidigt undergräver ni allvarligt den broderliga vänskapen mellan de albanska och kinesiska folken. Genom att önska ett socialistiskt land, som Socialistiska Folkrepubliken Albanien, skada tillfredställer rå socialismens och revolutionens fiender. Ansvaret för denna skada och anti-albanska handling, samt dess följder, vilar helt på den kinesiska sidan.

Inför hela världsoinionen fördömer Albanska arbetets partis centralkommitté och den albanska regeringen det brutala avbrottet av hjälp och lån till det socialistiska Albanien såsom en reaktionär handling utifrån stormaktsståndpunkter, en handling som i innehåll och form är ett upprepanande av Titos, Chrusjtjovs och Bresnjevs vildsinta och chauvinistiska metoder, vilka även Kina en gång i tiden fördömde.

Albanska arbetets partis centralkommitté och den albanska regeringen avvisar försöken i den kinesiska noten att lägga skulden på Albanien, att utan grund anklaga den albanska ledningen för att vara otack sam för Kinas hjälp och för att ha försökt sabotera det ekonomiska och militära samarbetet mellan de två länderna. För varje normal människa är det otänkbart och orimligt att Albanien, ett litet land som kämpar emot en imperialistisk-revisionistisk inringning och blockad, som i stor skala och på alla områden har tagit itu med en snabb ekonomisk och kulturell utveckling och som arbetar outtröttligt för att stärka det socialistiska fosterlandets försvarsförmåga, skulle orsaka och önska ett slut på det ekonomiska samarbetet med Kina, vägra ta emot dess civila och militära lån och hjälp.

Inspirerade av marxismen-leninismens lära och den proletära internationalismens principer har det albanska folket, dess parti och regering uppriktigt och med fasthet kämpat för att stärka vänskap, vänskapligt samarbete och ömsesidig hjälp mellan Albanien och Kina. De har alltid högt uppskattat Kinas hjälp till Albanien och sett det som det kinesiska folkets internationalistiska hjälp, en hjälp som tjänar revolutionens och socialismens allmänna sak i världen, en hjälp från ett land som kallades socialistiskt. Nu som tidigare behåller det albanska folket, dess parti och regering sin värdering av denna hjälp och dess roll, bland andra yttre faktorer, för vårt lands utveckling.

Det socialistiska Albanien har aldrig sett sin vänskap med folken i andra länder som en fråga om ekonomisk profit. Samtidigt har vi inte tillåtit någon att se ekonomisk hjälp och samarbete som en investering med vilken man skulle kunna diktera och tvinga på vårt land politiska och

ideologiska åsikter som strider mot marxismen-leninismen och socialismen. Socialistiska Folkrepubliken Albanien har aldrig sålt sina principer, aldrig bytt bort dem.

När Albanska arbetets parti försvarade Kinas kommunistiska parti mot Chrusjtjov-revisionisternas angrepp på Bukarest- och Moskva-mötena med kommunist- och arbetarpartierna 1960 gjorde vi det i full medvetenhet om att det gällde att försvara marxismen-leninismens principer och inte för att få några fabriker och traktorer från Kina i utbyte. När det socialistiska Albanien under många år försvarade Folkets Kinas rättigheter i FN mot USA:s komplott gjorde vi det inte av materiella intressen utan för att försvara en rättvis och principiell sak. När Albanska arbetets parti och vår arbetarklass stödde den kinesiska kulturrevolutionens strategiska mål gjorde vi det inte för att få kompensation utan på grund av vår vilja att stödja arbetarklassen, kommunisterna och folket i Kina när de räddade sitt land från kapitalistiska element som hade gripit makten.

För att rättfärdiga avbrottet av hjälpen till Albanien har den kinesiska regeringen — med nödvändighet — begränsat sig till ekonomiska och tekniska ”argument” när det gäller de mellanstatliga förbindelsernas praktiska vardagligheter. Ni gör detta i syfte att dölja era verkliga motiv för att vidta denna fientliga handling mot det socialistiska Albanien.

Hjälp- och lånestoppet till Albanien kan inte motiveras med de åtta ”fakta” som räknas upp i den kinesiska noten, där det påstås att ”vice-ministern för industri och gruvor i Albanien . . . vägrade fortsätta överläggningarna . . . samt fräckt avslutade förhandlingarna”; att de albanska experterna ”inte brydde sig om de kinesiska experternas tekniska vägledning” i oljeraffinaderiet; att de kinesiska ritningarna till ett militärt projekt visat sig inte fungera på grund av ”en försenad upptäckt av läckande kalkstensgrottor som förbisetts i en dålig geologisk undersökning som gjorts av den albanska sidan” och att den albanska sidan ”ändrade sig genom att själv ta på sig arbetet samt skar av den kinesiska hjälpen till projektet”; att den albanska sidan ”kom med diverse förevändningar och bröt mot ingångna avtal genom att vägra underteckna startorder för projekt”; att den albanska sidan ”plötsligt vägrade ta emot 25 fakturor på sammanlagt nära 100 miljoner yuan”; ”att det på grund av att den albanska sidan struntade i de kinesiska experternas tekniska råd bildades en avsättning i en masugnspipa” och att de albanska specialisterna undanröjde detta fel utan att vänta på att experter skulle komma från Kina; att ”den albanske ambassadören i Kina vägrade ta emot den kinesiska noten från den 7 juni 1978”.

Dessa ”argument” och ”fakta” som läggs fram av den kinesiska regeringen är bara påhittade och snedvridna, men även om de inte vore det skulle de aldrig kunna fungera som moralisk och legal grund för en stat att rättfärdiga ett ensidigt och brutalt stopp av ekonomisk och militär hjälp till en annan stat med vilken den sedan länge varit allierad.

De verkliga skälen för hjälp- och lånestoppet till Albanien är inte av rent teknisk natur, som den kinesiska regeringens not försöker bevisa. Tvärt om är de av en djupt politisk och ideologisk natur. I detta brev kommer Albanska arbetets partis centralkommitté och albanska regeringen att kasta fullt ljus över dessa politiska och ideologiska motiv. Men först ska vi bevisa att den kinesiska sidans ”argument” i noten inte alls överensstämmer med verkligheten.

I

Socialistiska Folkrepubliken Albanien regering vill bekantgöra sanningen om de ekonomiska förbindelserna mellan Kina och Albanien för världsoinionen och särskilt om de frågor som den kinesiska noten tar upp genom att offentliggöra hela texten i de noter som utvecklats i dessa frågor mellan de två ländernas regeringar. Här kommer vi att klargöra vissa ”fakta” som nämns i den kinesiska noten.

Den kinesiska noten av den 7 juni ger en rad snedvridna siffror om Kinas hjälp till Albanien. Det återspeglar den kinesiska ledningens önskan att skryta inför världen. Den agerar på samma sätt som de sovjetiska revisionistledarna som med en stor stats hela skrytsamhet ständigt pratar om den "hjälp" de en gång gav Albanien.

Vi är tvingade att påminna de kinesiska ledarna om att deras skryt står i bjärt kontrast till de officiella deklamationer som den kinesiska ledningen själv en gång gjort.

Det högtidliga Uttalandet om åtta principer för den kinesiska regeringens hjälp till andra stater säger: "Den kinesiska regeringen utgår alltid från principen om jämlikhet och ömsesidig nytta i hjälpen till andra länder. Den ser aldrig sådan hjälp som en ensidig allmosa utan som något ömsesidigt. När Chou En-lai besökte 14 länder 1964 underströk han att ". . . om vi skulle skryta om vår hjälp till andra länder skulle det vara storstatschauvinism".

Det albanska folket, partiet och regeringen har aldrig förnekat Folkrepubliken Kinas hjälp och dess betydelse för vårt lands ekonomiska utveckling. Utifrån våra uppriktiga känslor har vi erkänt och uppskattat denna hjälp och trott att den kom från en vänskaplig stat och gavs i de socialistiska principernas anda.

Men den kinesiska noten ger en överdriven och förskönande beskrivning av den kinesiska ekonomiska och militära hjälpen till Albanien och har inte ett enda ords beskrivning av det faktum att även Albanien har hjälpt Kina, såsom de kinesiska ledarna tidigare själva har förklarat gång på gång.

Mao Tse-tung värderade den hjälp Albanien gett Kina och sa: "Först av allt måste vi tacka er, ty ni står i främsta ledet, ty ni är i en mycket svår situation och försvarar envist marxism-leninismen. Detta är mycket värdefullt, ytterst värdefullt." (Från protokollet från ett möte med en albansk delegation den 29 juni 1962.)

Chou En-lai förklarade för sin del: "De albanska kamraterna nämner ofta Kinas stöd och hjälp till Albanien. Här skulle jag först och främst vilja understryka att Albanien gett oss stor hjälp och stort stöd. . . . Det kinesiska folket kommer aldrig att glömma att Albanska arbetets parti, i en tid när de moderna revisionisterna vanvettigt förtalade och angrep Kinas kommunistiska parti, intog en korrekt ståndpunkt och, oavsett alla påtryckningar, svårigheter och faror modigt ställde upp inför denna motsatta riktning samt avslöjade och utan pardon slog emot den moderna revisionismens anti-kinesiska komplott." (Zeri i Popullit 9 januari 1964, tal vid möte i Tirana.)

Vid ett annat tillfälle sa Chou En-lai: "Vi gör vår internationalistiska plikt och det vore ett förräderi om vi inte hjälpte er . . . I egenskap av socialismens fäste i Europa bekämpar ni imperialism, revisionism och all reaktion. Om vi inte hjälpte er skulle vi inte vara internationalistiska kommunister, utan förrädare. Stöd och hjälp oss emellan, mellan Kina och Albanien, är ömsesidig. Ni är en lysande vårdkase i Europa och ni kämpar ståndaktigt och oförskräckt. Det är en stor hjälp och ett stort stöd till oss och alla världens folk." (Från protokollet från ett möte med en albansk delegation, Peking 29 augusti 1971.)

Ett liknande uttalande har gjorts av Kang Sheng: "Jag har många gånger sagt kamraterna och jag understryker igen att de albanska kamraterna ger oss en kolossalt stor hjälp. Vi kan inte bara räkna ammoniumnitratfabriken (konstgödning, öa), värmekraftverket, de olika anläggningar och fabriker som vi ger er; de är ett intet emot det stora stöd som de albanska kamraterna ger oss och den världskommunistiska rörelsen." (Från tal vid middag för den kinesiska delegationen 13 november 1966 i Tirana.)

Det är genant att behöva nämna den hjälp som Albanien gett Kina, ty det som det albanska folket gjort för Kina och det kinesiska folket har gjorts i en kommunistisk pliktanda och har

inspirerats av broderliga och internationalistiska känslor. Men ni har tvingat oss till det, ty i Chrusjtjevs och Bresnjevs anda har ni börjat räkna de yuan och fen som ni gett Albanien!

I sin not försöker den kinesiska regeringen skapa ett intryck hos den allmänna opinionen att om Albanien har gjort några framsteg i sin ekonomiska utveckling så är det på grund av den kinesiska hjälpen. I detta syfte och för att imponera på den inre och den internationella allmänna opinionen har de siffror som nämns i den kinesiska noten medvetet överdrivits och diktats upp. Där sägs att ”genomförandet av överenskommelserna mellan Kina och Albanien har inneburit ett utlägg för den kinesiska regeringen på mer än 10 000 miljoner yuan”. Detta är en godtycklig siffra som inte överensstämmer med sanningen.

Först av allt måste det sägas att det som den kinesiska regeringen anser vara hjälp i själva verket har varit krediter, åtaganden i enlighet med avtal mellan de två regeringarna som överensstämmt med bägge sidors önskingar och intressen och med vanlig internationell praxis för förbindelser mellan suveräna stater och som innebär ömsesidiga åtaganden. Här gäller det alltså inga allmosor eller kristlig välgörenhet.

Å andra sidan visar dokument som är i den albanska sidan ägo att från december 1954 till juli 1975 har 17 regeringsavtal om kinesiska krediter till Albanien ingåtts mellan Folkets Kina och Albanien, förutom avtal om militär hjälp. Bland dessa 17 avtal finns några där hjälpkrediterna uttrycks i gamla rubler, sedan i nya rubler, senare i brittiska pund, slutligen i interna yuan eller i handelsyuan eller i USA-dollar. Om man räknar om de olika valutor som nämns i dessa avtal till ”handelsyuan” enligt Kinas Banks officiella växelkurser vid respektive tidpunkt visar det att det totala värdet av den kinesiska ekonomiska hjälpen i krediter till Albanien 1954 till 1975, då det sista avtalet undertecknades, inte ”överstiger 10 000 miljoner yuan” som påstås i den kinesiska noten, utan bara uppgår till 3 053 miljoner handelsyuan. Till juli 1978 har Albanien utnyttjat ca 75 procent av denna summa, beräknat efter värdet av de integrerade projekt och allmänna material till priser som ensidigt satts av den kinesiska sidan. Men här måste understrykas att de värden som fanns i Kinas Banks fakturor på hela projektet och allmänt material inte är beräknade på grundval av priser som satts ”i gemensam överläggning”, utan av godtyckliga priser som satts ensidigt av den kinesiska sidan utan några som helst överläggningar med den albanska sidan såsom fastslagits i avtal. När därför Albanska Statsbanken återsänder fakturor på de projekt som byggts Albanien till Kinas Bank är det inget ”brott mot avtal” som den kinesiska noten påstår.

Priserna på hela projekt och allmänt material som de kinesiska fakturorna är beräknade på har inte satts i enlighet med bestämmelserna i de officiella avtalen mellan Folkrepubliken Albanien regering och Folkrepubliken Kinas regering av den 8 juni 1965 eller i enlighet med bestämmelserna i korrespondensen av den 22 december 1971, som klart säger att: ”Priserna på hela projekt och allmänt material . . . kommer att fastläggas efter gemensamma överläggningar enligt principerna som gäller för fastläggandet av handelspriser mellan Kina och Albanien.”

När det gäller den militära hjälpen är den kinesiska sidans uppskattningar ytterst godtyckliga eftersom alla värderingar i de avtal av denna kategori som slöts före 1967 gjordes i kinesisk valuta utan överläggningar med den albanska sidan, medan våra konkreta värden inte alls nämns, varken i kinesisk eller i någon annan valuta, i senare avtal vilka omfattar större delen av den kinesiska militära hjälpen till Albanien.

Därför representerar dessa miljarder yuan som nämns i den kinesiska noten inte det verkliga värdet av Kinas ekonomiska och militära hjälp till Albanien, utan de är bara ett påstående som gjorts på grundval av en godtycklig, ensidig och tendensiös uppskattning av den kinesiska sidan. Vi kan fastslå att den kinesiska sidan förhastat sig när den satte sådana siffror för att främja sida illvilliga syften. Kompletta beräkningar kommer att göras i enlighet med avtal,

protokoll och krediter som upprättats på båda sidor. Beräkningar kommer också att göras av de förluster och skador som den kinesiska sidan orsakat vår ekonomi genom att inte i tid uppfylla avtalade åtaganden, genom att lämna viktiga delar av projekten ogjorda, osv.

Den kinesiska sidan har inte heller korrekt upp fyllt villkoren i officiella avtal och protokoll och gemensamt upprättade kriterier. Det överväldigande flertalet av de ekonomiska projekt som byggts i Albanien med kinesiska krediter har alltid genomförts med förseningar, som varierar från ett till sex år. Det finns också projekt som ferro-kromfabriken som skulle ha byggts på kinesiska krediter enligt ett avtal från 1965, men som på grund av den kinesiska sidan ännu i denna dag inte har färdigställts. Likaså började bygget av det metallurgiska komplexet med förseningar och ännu i denna dag har, på grund av den kinesiska sidans fel, investeringarna i bygget genomförts till bara 67 procent av komplexets hela värde och Kina har levererat bara 74 procent av utrustningen.

Dessa flagranta brott av den kinesiska sidan mot officiella avtal har orsakat allvarlig skada på den albanska ekonomin och den kinesiska sidan får bära fullt materiellt och moraliskt ansvar för detta. När allt detta har beräknats enligt officiell dokumentation och konkreta fakta ska det visa sig vem som är skyldig vem och hur mycket.

I den kinesiska noten presenteras Kinas hjälp till Albanien som den avgörande faktorn för vårt lands utveckling. Men det har den aldrig varit och skulle aldrig kunnat vara. Ingen kan förneka den avgörande faktorn har varit det albanska folkets beslutsamma, envisa och heroiska arbete och kamp under ledning av Albanska arbetets parti, för uppbygge av socialismen enligt den leninistiska principen om självtillit. De lysande framgångar som uppnåtts av Albanien i det socialistiska uppbygget och försvaret av landet är ett verk av Albanska arbetets parti, av den albanska proletära diktaturens stat, av det albanska folket, inte ett resultat av yttre hjälp.

Hjälpen från Kina har bara varit en bidragande faktor. Det totala värdet av de kinesiska krediter som utnyttjats av Albanien fram till slutet av 1977 uppgick till en mycket liten andel av vår nationalinkomst. Detta är verkligheten; inte den falska versionen från den kinesiska sidan som försöker skapa intrycket av att det är Kina som hållit det albanska folket vid liv.

Det storstatschauvinistiska tänkandet har fördunklat den kinesiska ledningens sinnen och gjort att den talar de feodala jordägarnas språk. Den kinesiska noten skryter med att Kina har levererat 1,8 miljoner ton vete, osv, till Albanien. Den påstår nästan att Albanien "har kunnat bärga sig endast tack vare Kinas bröd"! Detta är en oförskämdhet mot det albanska folket. Sanningen är att Albanien har importerat säd från Kina under åren 1965-1975. Den kinesiska siffran stämmer inte bara dåligt med verkligheten, det ska också sägas att Albanien under denna tid bara erhållit 436 000 ton brödsäd på kredit från Kina och resten på kommersiell väg, med betalning i varor. Eftersom den kinesiska sidan i siffran räknat in både den brödsäd som importerats på kredit och den som importerats i byteshandel, varför inte också nämna vad den kinesiska sidan fått från Albanien, vad Albanien exporterat till Kina i byteshandel under perioden 1954-1977? Albanien har levererat till Kina över 1,7 miljoner ton olja, över 1,3 miljoner ton asfalt, c:a 2,7 miljoner ton krommalm och kromkoncentrat, osv.

Genom att nämna sin militära hjälp i noten och offentliggöra den har den kinesiska regeringen avsiktligt offentliggjort en militär hemlighet om Socialistiska Folkrepubliken Albanien försvar. Genom att göra detta har den kinesiska regeringen allvarligt försvårat försvaret av Socialistiska Folkrepubliken Albanien och hjälpt dess yttre fiender, särskilt Natos och USA-imperialismens styrkor och Warszawa-paktens och den sovjetiska socialimperialismens styrkor. Detta är en svekfull handling och den kinesiska regeringen bär ansvaret för den.

Särskild plats i den kinesiska regeringens not upptas av försöken att anklaga det arbetande folket för att inte ha respekterat och varit ovilliga att samarbeta med de kinesiska experterna som kommit till Albanien. Detta är helt och hållet påhittat och vi tänker inte besvara oss med att avvisa det. Vi är övertygade om att ingen kinesisk expert som levt och arbetat bland vårt folk i sitt samvete instämmer i dessa anklagelser. Under hela denna tid har de albanska arbetarna, specialisterna och direktörerna samarbetat med de kinesiska experterna i en broderlig och vänskaplig anda, korrekt värderat deras arbete och respekterat deras kunskaper och erfarenheter. För att främja bestämda syften säger den kinesiska noten att 6 000 kinesiska experter under 24 år har sänts till Albanien. Denna helhetssiffra slängs ut för att rättfärdiga påståendet att äran för byggnader, industrier, jordbruk och allt som har gjorts i Albanien skulle tillkomma dessa 6 000 specialister. Men bygget av det nya Albanien är det albanska folkets eget verk. Tiotusentals albanska specialister, ingenjörer och tekniker har varje dag och ständigt arbetat i bygget av olika projekt, för att inte nämna de hundratusentals teknikerna med lägre utbildning och de yrkeskunniga arbetarna. Utan deras arbete och kunskap skulle inget projekt ha kunnat genomföras.

Dessutom säger inte den kinesiska noten att de experter som sänts av Kina har fått god betalning av det albanska folket. Detta nämns inte, men noten glömmer inte att påminna oss om att Kina skulle ha spenderat 100 miljoner yuan på experiment med albanskt järn! Och detta samtidigt som kinesiska experter på order uppifrån inte lämnade kvar några ritningar åt de albanska specialisterna när de lämnade Albanien; de antingen brände eller tog med sig alla ritningar i sin ägo på de projekt som byggdes i Albanien med kinesisk hjälp.

Det är naturligt att problem uppstår mellan två som samarbetar, mellan två stater, om konkreta ekonomiska frågor vars lösning diskussioner behövs, ja är oundgängliga. Den kinesiska ledningen kände dock inget behov av normala diskussioner, ty den ville tvinga på Albanien sina åsikter. Inte bara idag, utan sedan länge har den kinesiska sidan i olika former och på olika sätt gjort påtryckningar på Albanien i ekonomiska frågor. Under förhandlingarna om Kinas ekonomiska hjälp i form av krediter till Albanien och sedan om dessa avtals efterlevande har många debatter genomförts där den albanska sidan med framgång motsatt sig den kinesiska ledningens åsikter, vilka ville genomtvinga en ensidig ekonomisk utveckling i Albanien för att hindra dess snabba och stadiga utveckling.

Under långa debatter gick den kinesiska ledningen så långt i påtryckningar att den hotade avbryta projekteringsarbetet för vattenkraftverken i Vau i Dejes (vilket hittills har kallats "Mao Tse-tung", öa) och Fierza, så att vi alls inte skulle kunna bygga dessa mycket viktiga industriprojekt. Den kinesiska ledningen tänkte att eftersom Albanien enligt deras åsikt hade teknisk kader för att med egna krafter projektera så stora och invecklade vattenkraftverk skulle vi avsluta byggnadsarbetet på dess projekt. Men till slut när den såg att den albanska sidan förberedde egna projekteringar för dessa två vattenkraftverk, tvingades den att gå med på krediten. Och i själva verket projekterades och byggdes dessa vattenkraftverk av albanska specialister, medan de kinesiska experterna i stället för projektörens roll spelade konsultens.

Många fakta och dokument visar att vid vissa tidpunkter när den kinesiska politiken gjorde stora svängningar som det albanska partiet och regeringen inte instämde i, tog den kinesiska regeringen till påtryckningar och olika tvingande ekonomiska åtgärder. Dessa ståndpunkter innebar ett totalt förnekande av högljudda och upprepade uttalanden av den kinesiska regeringen enligt vilka "den kinesiska regeringen i sin hjälp till andra länder strikt respekterar mottagarlandets suveränitet och aldrig gör hjälpen villkorlig eller begär några fördelar i utbyte".

Den kinesiska noten säger: ". . . utifrån egna inrikes- och utrikespolitiska behov har den albanska sidan godtyckligt baktalat Kinas hjälp till Albanien . . ." Detta klarlägger den

kinesiska ledningens intriganta anda och dess önskan att se Albanien politiskt, ideologiskt och ekonomiskt förslavat av den sovjetiska socialimperialismen eller den amerikanska imperialismen och den reaktionära bourgeoisin. Den kinesiska ledningen talar på detta sätt därför att den anser Albanien isolerat, att Albanien kan andas och leva bara genom Kina och att Albanien nu ”går på gatan” och kommer att falla i den fälla som imperialisterna eller socialimperialisterna har gillrat. Detta trodde också Chrusjtjov och Mikojan när de en gång sa att Albanien skulle sälja sig ”för trettio silverpenningar”, att Albanien utan sovjetisk hjälp skulle dö av svält inom femton dagar”.

Men praktiken har visat att Albanien inte sålt sig eller dött av svält. Albanien har utvecklats med framgång i uppbygget av socialismen. Och detta gjordes inte med kinesisk hjälp utan med det albanska folkets heroiska arbete och ärorika kamp.

Även i framtiden kommer det albanska folket under ledning av Albanska arbetets parti att lita till egna krafter och alltid gå framåt på socialismens väg, och kommer att med sig själv som förebild visa sina vänner och folken att marxismen-leninismens styrka och livskraft, socialismens och folkets kraft är oövervinnliga.

Under vår kamp för det socialistiska uppbygget och försvaret av fosterlandet, i våra ansträngningar att möta och framgångsrikt övervinna svårigheterna som vårt land förorsakats av den kinesiska regeringens fientliga handling har vi fått och kommer att få ytterligare internationalistisk hjälp från de verkliga revolutionärerna, de frihetsälskande och progressiva folken i hela världen. Albanien har aldrig varit isolerat och kommer aldrig att kunna bli det.

Planerna för Albanien utveckling som de utformats av partiet, kommer att genomföras med framgång på alla områden med vårt folks osjälviska arbete och beslutsamhet under tillit till egna krafter, även de icke slutförda projekt som Kina lämnat, likväl fler nya projekt som kommer att läggas därtill.

II

Den kinesiska regeringens ensidiga brott mot avtalen om det ekonomiska och militära samarbetet med Albanien, den godtyckliga kränkningen av sina delar av kontrakten som officiellt slutits mellan de två länderna, inställandet av arbetet på många projekt som är viktiga för vår socialistiska ekonomi, hemkallandet av sina experter, och så vidare, återspeglar en bestämd politisk och ideologisk linje hos den kinesiska ledningen. Den är ett resultat av att den kinesiska ledningen har lämnat marxismen-leninismen och den proletära internationalismens principer, att den närmat sig och samarbetar med den amerikanska imperialismen, den internationella bourgeoisin och reaktionen, att den avbrutit hjälp och stöd åt revolutions- och befrielsestyrkor på den internationella arenan, att Kina har intentioner att bli en imperialistisk stormakt.

Denna den kinesiska ledningens kurs, som genomgått en sicksack-utveckling, har uppkommit trots ständig opposition från Albanska arbetets parti, som troget håller fast vid socialismens, revolutionens och den folkliga befrielsens sak över allt annat. Detta är orsaken till uppkomsten av allvarliga ideologiska och politiska motsättningar som stegvis vuxit mellan Albanska arbetets parti och Kinas kommunistiska parti. Just därför att vårt parti och det albanska folket inte accepterade och inte underkastade sig den kinesiska linjen och en stormakts åsikter, gick ledningen för Kinas kommunistiska parti och kinesiska regeringen så långt att de avbröt all hjälp till det socialistiska Albanien och utvidgade den ideologiska oenigheten till de mellanstatliga förbindelserna.

Hela tiden har Albanska arbetets partis centralkommitté försökt lösa dessa skillnader på marxist-leninistisk väg, genom ömsesidiga överläggningar och kamratliga förklaringar och aldrig offentliggjort dem.

I denna fråga har vårt parti utgått från principen att skillnader och missförstånd kan uppstå mellan olika partier och stater, även när de har nära vänskapliga förbindelser. Oavsett vilken sida som är ansvarig kräver ett biläggande av skillnader och missförstånd förhandlingar. Än mer ska denna princip tillämpas mellan två socialistiska länder och kommunistiska partier. Sådana normer, som ömsesidiga överläggningar och kamratliga förklaringar är absolut nödvändiga, ty dessa marxist-leninistiska försvarar den rena vänskapen, och inte hycklande och illasinnad vänskap, de försvarar renheten i vår vetenskapliga teori, marxismen-leninismen, stärker revolutionen och folkets kamp.

Bland de marxist-leninistiska normerna för förbindelserna mellan kommunistiska partier finns också den om korrekt och ömsesidig, principiell och konstruktiv kritik av misstag som kan iakttas i det ena eller andra partiets linje och verksamhet. Sådan kamratlig kritik kan inte kallas polemik, såsom den kinesiska ledningen tolkar denna norm. Polemik betyder, som ordet själv visar, en situation av ideologisk och politisk kamp; det är en situation där icke-antagonistiska motsättningar omvandlas till antagonistiska.

I sina förbindelser med Kinas kommunistiska parti har Albanska arbetets parti rigoröst följt dessa marxist-leninistiska principer och normer som tillämpas mellan verkligt kommunistiska partier. Närhelst vi sett att Kinas kommunistiska parti intagit ståndpunkter och vidtagit åtgärder som strider emot marxismen-leninismen och den proletära internationalismen, emot socialismens och revolutionens intressen, har vi påpekat misstagen och kritiserat det på ett kamratligt sätt. Detta framgår av skriftliga dokument från vårt parti och vår stat, vilka är i er ägo. Och vad har den kinesiska ledningens inställning varit? Medan den högt värderade och välkomnade Albanska arbetets parti och den albanska regeringen för vårt stöd och försvar av Folkets Kina har den kinesiska sidan aldrig välkomnat vårt partis korrekta och principiella anmärkningar. Ledningen för Kinas kommunistiska parti har aldrig önskat att de leninistiska normerna och metoderna ska tillämpas i förbindelserna mellan partier. Den kinesiska partiledningen, som resonerat och handlat i enlighet med uppfattningar och logik hos en stormakt, ett stort parti och en stor stat, som anser sig vara ett ofelbart geni, har visat att den inte känner till någon annan väg en diktat och påtvingade andra sina åsikter, särskilt mindre partier och stater.

Trots existerande skillnader har Arbetets parti och Albanien regering offentligt stött Kina och socialismens sak i Kina, särskilt vid de svåraste inrikes och utrikespolitiska vägskäl som Kina fått passera, i ögonblick då Kina var isolerat och angreps från alla håll, även av dess nuvarande vänner. Vårt parti och vår regering gjorde detta med öppet hjärta, i övertygelse om att vi därmed försvarade den allvarligt hotade kinesiska revolutionens framtid, försvarade den proletära internationalismens höga intressen och vänskapen mellan Albanien och Kina. I och med vårt stöd åt Kina emot socialismens fiender och vårt stöd åt dess ståndpunkter och handlingar som genomfördes på den riktiga vägen, kämpade de albanska kommunisterna och det albanska folket för ett stärkande av marxismen-leninismens och socialismens ställning i Kina.

För att bättre kunna förstå de politiska och ideologiska orsaker som ledde den kinesiska ledningen till dess arroganta handling att stoppa hjälpen till Albanien, för att kunna förstå dess stormaktschauvinistiska inställning i förbindelserna med Albanska arbetets parti, liksom för att påvisa den uppriktiga, broderliga och korrekta ståndpunkt som det albanska partiet, regeringen och folket intagit till Kina och det kinesiska folket är det nödvändigt att göra en genomgång av utvecklingen i de albansk-kinesiska förbindelserna.

1. Kontakterna mellan våra två partier och länder upprättades efter revolutionens seger i Kina, efter grundandet av Folkrepubliken Kina. De blev närmare och starkare, särskilt efter 1960 när den öppna kampen mot den chrusjtjevsk revisionismen började. Kampen mot

imperialism och modern revisionism förde våra partier samman, men när Kina lämnade denna kamp skiljdes våra vägar.

Albanska arbetets partis kamp mot den moderna revisionismen inleddes även innan Kominform fördömde titoismen. Den fortsatte än häftigare efter Stalins död när den chrusjtjevksa varianten av revisionismen stack fram. Vårt parti utvidgade och intensifierade denna kamp mer och mer, reste opposition mot Chrusjtjovs och hans gängs anti-marxistiska inställning och handlande, både i deras utrikespolitik och förbindelser med de kommunistiska partierna, särskilt med vårt parti.

Den chrusjtjevksa avvikelsen innebar en revision av den marxist-leninistiska teorin på alla områden och i alla frågor. Den chrusjtjevksa strategin syftade till att undergräva proletariats diktatur och att återupprätta kapitalismen i Sovjetunionen, vilket innebar omvandling av detta land till en imperialistisk supermakt som delade och dominerade världen tillsammans med den amerikanska imperialismen. För att förverkliga denna strategi angrep Chrusjtjov Stalin och bolsjevismen, han förordade utsläckande av klasskampen både inom och utom Sovjetunionen. Med påståendet att styrkeförhållandena i världen idag hade förändrats, att USA-imperialismen och den internationella reaktionära bourgeoisin hade blivit förnuftiga rättfärdigade han sitt avståndstagande från marxismen-leninismens nyckeltes om den väpnade revolutionen och spred illusioner om den så kallade fredliga vägen. I sina förbindelser med kommunist- och arbetarpartierna handlade chrusjtjeviterna i enlighet med sina uppfattningar om "moderpartiet" och "dirigentpinnen". De ville att andra partier skulle ge efter för diktat och anta deras åsikter, ville omvandla dem till redskap för sin utrikespolitik. På denna väg försonade sig Chrusjtjov, Bresjnev och andra med de jugoslaviska revisionisterna och gjorde gemensam sak med dem i kampen mot marxismen-leninismen och revolutionen.

Inför denna chrusjtjevismens förrädiska och kontrarevolutionära linje svarade Albanska arbetets parti med beslutsam och oböjlig kamp. Särskilt motsatte vi oss och fördömde Chrusjtjovs ideologiska rehabilitering av titoismen; han visade med sin handling att han totalt hade sjunkit ned i opportunismens och förräderiets träsk. Dokument visar att även Kinas kommunistiska parti, trots vacklan inför den jugoslaviska revisionismen, oberoende av andra i början av 1960 fördömde Chrusjtjovs återupprättande av Tito och hans grupp.

Som bekant hölls Bukarestmötet i juni 1960. Där bekräftade Chrusjtjovs och chrusjtjeviternas kontrarevolutionära linje ännu bättre. De angrep inte bara marxismen-leninismen i alla riktningar, utan också Kinas kommunistiska parti direkt. Vid det mötet kom Albanska arbetets parti öppet till Kinas kommunistiska partis hjälp och försvarade det till slutet. Därmed drog vi på oss ilskans eld och påtryckningarnas tyngd från alla chrusjtjevksa revisionister. Vårt parti intog detta principiella försvar med rent kommunistiskt medvetande, och ansåg och var övertygade att vi därmed försvarade marxismen-leninismen och Folkets Kina.

Bukarest-mötet och senare Moskva-konferensen med 81 kommunist- och arbetarpartier markerade den slutliga splittringen mellan marxist-leninisterna och Chrusjtjov-revisionisterna och början på den öppna polemiken dem emellan. Medan vårt parti startade och förde kampen vidare mot Chrusjtjov-revisionismen med fasthet och beslutsamhet vacklade den kinesiska ledningen och kunde inte inta klara anti-chrusjtjevksa ståndpunkter. Under inledningsskedet av den häftiga polemiken mellan Albanska arbetets parti och Chrusjtjov-revisionisterna instämde Kina med Albanien, men bara på ytan, ty i verkligheten sökte Kina försoning med ryssarna och ett slut på polemiken, vilket bevisades senare. Detta var också uppenbart i Chou En-lais tal på Sovjetunionens kommunistiska partis 22:a kongress där han faktiskt inte försvarade vårt parti, utan i stället krävde att polemiken skulle inställas. Den kinesiska ledningen kallade denna färglösa ståndpunkt stöd åt Albanien, men kravet på inställd polemik

var varken i det socialistiska Albanien intresse eller i Kinas eget. Det innebar fördel för Chrusjtjov och hans kamp mot socialismen och marxism-leninismen.

2. Kinas kommunistiska partis vacklande ståndpunkt i kampen mot revisionismen blev helt uppenbar i juni 1962. Vid den tiden sände Albanska arbetets parti en delegation till Peking för att genomföra samtal med Kinas kommunistiska partis ledning om viktiga frågor som rörde taktik och strategi våra två partiers gemensamma kamp på den internationella arenan. Vid detta tillfälle motsatte sig vår partidelegation den kinesiska ledningens mycket felaktiga åsikter. Liu Shao-chi, som vid den tiden var Kinas kommunistiska partis främste ledare efter Mao Tsetung och som ledde samtalen för den kinesiska sidan, och Teng Hsiao-ping, som då var Kinas kommunistiska partis generalsekreterare, höll envist fast vid den kinesiska ledningens synpunkter att även Sovjetunionen nödvändigtvis skulle innefattas i den antiimperialistiska fronten, det Sovjetunionen som vid den tidpunkten leddes av Nikita Chrusjtjevs revisionistiska klick.

Vår partidelegation upprätthöll Albanska arbetets partis linje, som grundades på Lenins lärosats om att ingen framgångsrik kamp kan föras mot imperialismen utan en samtidig kamp mot revisionismen. Vår delegation höll fast vid Albanska partiets åsikt att den antiimperialistiska fronten inte bara skulle stå utan sovjetrevisionisterna, utan samtidigt att den skulle rikta spjutspetsen både mot imperialismen i allmänhet, och USA-imperialismen i synnerhet, och mot sovjetrevisionismen.

Den kinesiska ledningen förklarade sin linje om försoning med sovjetrevisionisterna med behovet att förena sig ”med alla” mot USA-imperialismen som med dess ord var huvudfienden. Bland annat uttryckte denna opportunistiska tes den kinesiska ledningens illusioner om de sovjetiska revisionist-ledarna. Under Peking-samtalen förklarade Teng Hsiao-ping för delegationen för vårt partis centralkommitté ”Chrusjtjov kan omöjligen ändra sig och bli som Tito . . . Som socialistiskt land kommer Sovjetunionen aldrig att förändras.” (Från samtalsprotokollen, den 11 juni 1962.)

Albanska arbetets parti godtog varken dessa synpunkter eller den kinesiska tesen om en gemensam anti-imperialistisk front där även Chrusjtjov-revisionisterna skulle ingå, medan den kinesiska ledningen vidhöll sina opportunistiska ståndpunkter.

Händelsernas senare utveckling, de marxist-leninistiska krafternas upptrappade kamp mot den chrusjtjevsk revisionismen, fördjupandet av Chrusjtjevs skadliga verksamhet och särskilt undertecknandet av det engelsk-amerikansk-sovjetiska avtalet om förbud för kärnvapenprov i atmosfären i augusti 1963, vilket återspeglade att supermakterna förenade sig i ansträngningarna att upprätta sin dominans över världen, tvingade den kinesiska ledningen att starta öppen polemik med Chrusjtjov. Först då, när försoningen och överenskommelserna som den kinesiska ledningen så ivrigt sökte med sovjetrevisionisterna inte förverkligades, anträdde Kinas kommunistiska parti den verkliga anti-chrusjtjevsk vägen och instämde med Albanska arbetets partis beslutsamma, konsekventa och principiella kamp. Detta kunde inte annat än glädja Albanska arbetets parti och det albanska folket som då i nästan tre år ensamt fått stå emot Chrusjtjevs och hela den moderna revisionismens öppna och vansinniga angrepp. Banden och samarbetet stärktes ännu mer mellan våra två partier i kampen mot imperialism och revisionism.

Vårt parti gjorde alla ansträngningar för att bredda och fördjupa denna kamp, ty den tjänade mobiliseringen av de anti-imperialistiska och anti-revisionistiska krafterna i försvar av socialismens sak och folkens befrielse. Men som vi ska se nedan visade sig den kinesiska ledningen inte vara fast och principiell i den kampen.

3. Under sommaren 1964 tog den kinesiska propagandan upp den sino-sovjetiska gränsfrågan. Den hänvisade till ett samtal mellan Mao Tse-tung och, en grupp japanska socialistiska parlamentsledamöter, och hävdade att Kina av de ryska tsarerna hade berövats hundratusentals kvadratkilometer stora områden och att Sovjetunionen även i Europa hade territoriella problem som uppkom genom andra världskriget.

Albanska arbetets parti instämde inte i att Mao Tsetung tog upp frågan om gränsjusteringar. Enligt vårt partis synsätt gjorde den kinesiska ledningen två stora misstag. För det första tjänade aktualiseringen av gränsfrågan för tillfället inte den ideologiska kampen mot chrusjtjevismen. Tvärtom gav det den sovjetiska ledningen ett starkt vapen mot Kina och marxistleninisterna i dess syften att neutralisera verkan av den ideologiska kampen mot det chrusjtjeviska förräderiet och att framställa vår kamp som en gränskonflikt eller territoriella krav. Å andra sidan angreps J V Stalin orättvist i och med att frågan restes om korrigerande av Sovjetunionens gränser med några europeiska länder från andra världskriget och den internationella reaktionens anklagelse mot honom för att han skulle ha skapat "inflytelsesfärer" underbyggdes. Den kinesiska ledningen höll med Tito som när det gällde att gottgöra de orättvisor i det förgångna som Jugoslavien utsatts för av segrarmakterna framhöll samma tes och skrek högt i skyn, samtidigt som han helt teg still om rättvisorna mot ett annat folk, om det innebar en fördel för Jugoslavien.

Den kinesiska tesen om gränsjusteringar var inte så enkel. Den uttryckte den stora statens chauvinistiska anda och borgerlig nationalism, den var krigsanstiftande i Europa.

I enlighet med leninistiska normer, i en helt korrekt anda och på ett kamratligt sätt informerade Albanska arbetets partis centralkommitté i ett brev av den 10 september 1964 Kinas kommunistiska partis centralkommitté och ordförande Mao Tse-tung personligen om sina åsikter i denna fråga.

En del av brevet lyder:

"Att nu ta upp gränsfrågorna med Sovjetunionen skulle allvarligt skada vår kamp. Om vi gör det ger vi fienden ett märkligt vapen som skulle riktas mot oss och detta skulle lamslå vår marsch framåt.

Under trycket från Chrusjtjevs revisionistiska propaganda, under inflytande av Chrusjtjevs förtal och smädelser och av många andra skäl kommer det sovjetiska folkets massor inte att förstå varför Folkets Kina nu lägger fram territoriella krav på Sovjetunionen, de kommer inte att godta det och sovjetpropagandan arbetar på att resa dem emot er. Men vi tror att inte ens de verkliga sovjetiska kommunisterna kommer att förstå det, eller acceptera det. Detta skulle vara en kolossal förlust för vår kamp.

... vi anser att vi inte bör slå upp gamla sår, i varje fall inte starta en kontrovers och polemik om huruvida Sovjetunionen har eller inte har tillägnat sig andra länders område; vår enda koncentrerade kamp bör i stället rikta spjutspetsen mot den stora bölden, mot det stora svek som representeras av imperialismen och den moderna revisionismens, Chrusjtjevs, Titos och deras medlöpare förrädargrupper."

Kinas kommunistiska partis centralkommitté besvarade inte vårt partis principiella och korrekta brev. Den kinesiska ledningen förklarade aldrig denna fråga som hade så stor betydelse för vårt parti. Mao Tse-tung begränsade sig till ett muntligt uttalande med innebörden att "vi kommer inte att besvara ert brev eftersom vi inte vill röra upp polemik". Enligt vår mening, vilken är i enlighet med de leninistiska normerna, är utbyte av åsikter, kamratlig kritik och upplysningar åt varandra normala företeelser mellan två kommunistiska partier. Det kan på inget sätt anses vara polemik.

Trots denna felaktiga ståndpunkt av den kinesiska ledningen gjorde vårt parti inte denna oenighet offentlig. Vi fortsatte vår revolutionära kamp mot imperialism och revisionism tillsammans med Kina.

4. I oktober 1964 störtades N Chrusjtjov. Denna händelse avslöjade igen de kinesiska ledarnas vacklan gentemot sovjetrevisionisterna. Hoppet om försoning och närmande till dem återupplivades.

Den 29 oktober 1964 bad Chou En-lai, på Kinas kommunistiska partis centralkommitté och Folkrepubliken Kinas statsråds vägnar den albanske ambassadören i Peking, i närvaro av ambassadörerna från Vietnam, Korea, Rumänien och Kuba, att till Albanska arbetets partis centralkommittéförmedla ett kinesiskt förslag om att våra partier skulle sända delegationer till Moskva för att stödja den nya ledningen i Sovjetunionen med Bresjnev i spetsen, och att enas med dem ”i kampen mot den gemensamma fienden, imperialismen”. Han tillade att han hade föreslagit den sovjetiska sidan att inbjuda också Albanien att delta i 7 november-firandet.

Chou En-lai förklarade den kinesiska ledningens åsikter vid detta möte och sa: ”Förändringar har skett i Sovjetunionen. Deras återverkan och betydelse är inte begränsade till enbart Sovjetunionen, utan påverkar också de socialistiska partierna och länderna och hela den internationella kommunistiska rörelsen, ja även våra gemensamma fiender och deras ombud. Med ett ord — detta är en bra sak, en förändring har skett.

. . . Av dessa skäl har vi sänt en hälsning till den nya ledningen för parti och regering i Sovjetunionen och meddelar dem att vi stödjer och välkomnar denna förändring.

. . . Nu från den 16 oktober har vi i Peking infört vapenvila i vår press.

. . . Detta gör vi i syfte att enas på grundval av marxismen-leninismen mot vår gemensamma fiende, fastän många viktiga problem kanske inte kan lösas för ögonblicket.”

Fastän Chou En-lai visste att det inte fanns några diplomatiska förbindelser mellan Sovjetunionen och Albanien, eftersom de brutalt bröts på initiativ av chrusjtjeviterna, insisterade han på att Albanien skulle sända en delegation till Moskva och sa till vår ambassadör: ”Vi anser att de albanska kamraterna måste överväga vårt förslag, ty detta är ett gott tillfälle att räcka handen åt och förena sig med dem i kampen mot fienden.”

Albanska arbetets parti kunde inte godta detta förslag som avsåg slut på kampen mot revisionismen och ideologisk försoning med den. Om denna försoningslinje gentemot sovjetrevisionisterna hade godtagits skulle det vållat katastrof för den marxist-leninistiska rörelsen; det hade varit ett tillintetgörande slag mot den. Därför vägrade vårt parti kategoriskt godta den kinesiska ledningens begäran och avvisade det blankt.

I ett brev av den 5 november 1964 till Kinas kommunistiska partis centralkommitté förklarade Albanska arbetets partis centralkommitté tålmodigt och på ett korrekt marxist-leninistiskt sätt att den kinesiska ledningens värdering av förändringarna som skedde i Sovjetunionen var felaktiga och att dess förslag att resa till Moskva var oantagbart.

Brevet lyder bl a:

”Dessa händelser har åtminstone ännu inte, trots att de är viktiga och kan få allvarliga följder, lett till revisionismens nederlag; de innebär ännu inte marxismen-leninismens slutgiltiga seger över revisionismen. De har bara skjutit upp revisionismens nedgång, har fått revisionismen närmare sin grav, medan Chrusjtjevs efterträdare försöker hindra den från att falla däri genom att fullfölja den chrusjtjevska politiken utan Chrusjtjov.

. . . Fastän N Chrusjtjevs sorti från den politiska scenen är en viktig seger för marxismen-leninismen anser Albanska arbetets partis centralkommitté att detta inte får övervärderas, att

marxist-leninisternas vaksamhet inte får slappna, inte heller får deras principiella kamp att krossa den chrusjtjevska moderna revisionismen upphöra.

. Vi är av åsikten att den öppna och principiella polemiken för att oupphörligen avslöja den moderna revisionismen måste fortsättas idag och ända tills revisionismen som ideologi är begravd . . . Vår reträtt från dessa ställningar som uppnåtts genom kamp skulle vara en förlust för oss och en framgång för revisionismen.

. . . Under dessa förhållanden, då Sovjet-regeringen ensidigt har brutit de diplomatiska förbindelserna och begått otäcka anti-marxistiska handlingar mot

oss är vi av åsikten att det varken är tillåtligt för oss som marxister eller värdigt för oss i egenskap av en suverän stat att bortse från dessa saker bara av det faktum att N Chrusjtjevs person har avsatts.

Av dessa skäl måste vi uttrycka vårt motstånd mot förslaget från kamrat Chou En-lai med innebörden att den albanska delegationen skulle inbjudas av det sovjetiska partiet och regeringen att delta i 7 november-firandena.”

Kinas kommunistiska partis centralkommittéintog en ringaktande ståndpunkt till detta konfidentiella brev från vårt parti. Den kinesiska ledningen besvarade det aldrig och övervägde inte dess förnuftiga och kamratliga påpekanden.

Den 7 november 1964 åkte Chou En-lai till Moskva i spetsen för en delegation från det kinesiska partiet och regeringen för att hälsa Bresjnevs uppstigande till makten. Men, som fakta kom att bevisa, hade han inga framgångar i uppgiften att få fram en försoning och överenskommelse med den nya sovjetiska ledningen och han hade knappt hunnit återvända till Kina förrän den kinesiska ledningen tvingades återuppta polemiken med Sovjetunionen.

Sålunda visade sig vårt partis ståndpunkt till och värdering av Chrusjtjevs fall korrekt och marxist-leninistiskt. Medan den kinesiska ledningens ställningstagande var överslätande, opportunistisk och ytterst felaktig, både vad gäller värdering av och ståndpunkt till Sovjetunionens nya revisionistiska ledning. Fastän den kinesiska ledningen inte uppförde sig korrekt och inte gjorde självkritik, fastän, de ideologiska skillnaderna ytterligare fördjupades, fortsatte icke desto mindre vårt parti sin kamp för att stärka vänskapen och samarbetet med Kinas kommunistiska parti i hopp om att detta skulle hjälpa den kinesiska ledningen till sunda ställningstaganden i den gemensamma kampen mot revisionism och imperialism.

5. Oavsett de motsättningar som uppkommit mellan oss, med hänsyn till den svåra situation Kina hade att genomgå och med en uppriktig önskan att hjälpa Kinas kommunistiska parti igenom dem, fortsatte Albanska arbetets parti att beslutsamt stödja Kina, särskilt i de politiska och ideologiska frågor där vi hade samma åsikter.

Vårt parti stödde kulturrevolutionen på personlig begäran av Mao Tse-tung, som förklarade för vårt parti att Kina stod inför en kolossal fara och att ingen visste vem som skulle segra i Kina, de socialistiska krafterna eller revisionisterna. (Från protokollet vid samtalet med delegationen från det albanska partiet och regeringen, maj 1966.) Albanska arbetets parti stödde Kina vid ett mycket kritiskt ögonblick då det genomgick stora omvälvningar och vilt angreps av den förenade imperialistiskt-revisionistiska fronten. Vi stödde kulturrevolutionens allmänna linje för likvidering av de kapitalistiska och revisionistiska element som tillskansat sig nyckelpositioner i parti och stat, fast det var många princip- och metodfrågor för ledning av denna revolution som vi inte instämde med. Genom att stödja kulturrevolutionen närde vårt parti ett hopp om att den skulle finna den verkligt revolutionära kampens väg under ledning av arbetarklassen och dess förtrupp, det kommunistiska partiet. Hela den stora kulturrevolutionen var en svår tid för socialismen i Kina, den skapade en komplicerad och

kaotisk situation. Denna situation var den logiska följd av den fraktions- och principiösa kamp som fördes inom Kinas kommunistiska partis led under tiden för kampen för den borgerligt-demokratiska efter 1949 om vilken väg Kina skulle följa för att ytterligare utveckla revolutionen.

Den stora socialistiska Oktoberrevolutionens stora idéer och den marxist-leninistiska ideologin gjorde aldrig ordentligt till förebild, stöttepelare och kompass för Kinas kommunistiska parti i det egna landets egna konkreta förhållanden. Detta förklarar det faktum att partiets marxist-leninistiska kärna halkade in på en farlig eklekticism¹, vilket gav upphov till ett kaos av ohämmad maktkamp mellan fraktioner och grupper som hade olika icke-marxist-leninistiska åsikter; något som allvarligt försvårade läggandet av socialismens grunder i Kina. Detta politiskt-ideologiskt och organisatoriska kaos i Kinas kommunistiska parti och i den kinesiska staten möjliggjorde för kapitalistiska och revisionistiska element att skaffa sig nyckelpositioner i partiet, i staten och i armén. Under dessa förhållanden utbröt i som personligen leddes och inspirerades av Mao Tse-tung.

Albanska arbetets parti stödde kulturrevolutionens allmänna strategi. Men vi vill understryka att vi stödde denna revolutionära strategi, men inte hela dess taktik; vi försvarade med beslutsamhet socialismens sak i Kina, försvarade det broderliga kinesiska folket, Kinas kommunistiska parti; vi försvarade inte alls de anti-marxistiska gruppernas fraktionskamp vilka än som brakade samman och gnabbades med varandra, även med vapen, öppet eller fördolt, för att gripa statsmakten.

Kulturrevolutionen konserverade oftast en anda och händelser som är typiska för en oprincipiell kamp som inte leddes av ett äkta arbetarparti, vilket skulle ha strävat att upprätta proletariats diktatur. Sålunda slutade dessa sammanstötningar mellan fraktionsgrupperna med upprättandet av en statsmakt i Kina som domineras av borgerliga och revisionistiska element.

Den nuvarande kinesiska ledningen ville och vill att Albanska arbetets parti ska fördöma kulturrevolutionen i enlighet med den kinesiska ledningens vilja och skäl. Albanska arbetets parti kommer aldrig att gå med på ett sådant diktat. Tillsammans med alla världens revolutionärer förväntar vi oss att Kinas kommunistiska parti gör en verklig analys av denna kulturrevolution, har modet att berätta sanningen om de idéer som stod i ledningen för denna revolution, de grupper och människor som genomförde och ledde den, om vilka den var riktad emot, och att inta entydiga ståndpunkter i dessa frågor. Ännu i denna dag har ledningen för Kinas kommunistiska parti inte gjort detta, ty den är rädd för fakta, händelser och deras verkligt marxist-leninistiska tolkning.

6. Albanska arbetets parti har gjort mångsidiga, starka och öppna ansträngningar för att försvara Kina på den internationella arenan, fastän vi hade motsatta principiella åsikter i många frågor. Sådan var det socialistiska Albanien's långa och diplomatiska kamp för återupprättande i FN av Folkrepubliken Kinas lagliga rättigheter, vilka USA-imperialismen och dess allierade hade förnekat den.

Kina har genomfört den stängda dörrns politik i sina förberedelser med andra länder i världen. Vårt partis ledning uttrycker för de kinesiska ledarna vid speciella tillfällen och på ett kamratligt sätt sin önskan att Folkets Kina skulle vara mer aktivt i sin utrikespolitik, utvidga sina politiska, ekonomiska, kulturella och andra kontakter och förbindelser med skilda länder, särskilt med sina grannländer. Enligt vår åsikt skulle det vara till fördel för Kina självt och för socialismens och revolutionens sak i världen. Men er ledning fann denna Albanien's

¹ Ett sammelsurium av idéer som lånas från olika håll, Öa.

önskan oförnuftig och föredrog sin egen isolering, med diverse ursäkter och förevändningar, inför alla stater som uttryckte sin önskan att upprätta förbindelser med Kina.

7. 1968 reste en albansk parti- och regeringsdelegation till Kina under ledning av dåvarande politbyrå-medlemmen, vice-ordföranden i ministerrådet och ministern för folkförsvaret, Beqir Balluku. Denna delegation hade också uppgiften att till den kinesiska ledningen framföra vår begäran om hjälp att stärka Albanien försvarskraft.

Vid det tillfället förde Chou En-lai inför Beqir Balluku öppet fram er lednings åsikt att Albanien, som ett litet land, inte hade behov av tung beväpning och att det ensamt inte skulle kunna försvara sig mot utländsk aggression, särskilt inte från den sovjetiska socialimperialismen och USA-imperialismen, oavsett hur mycket militär hjälp som skulle komma från Kina. Därför var den enda vägen, enligt Chou En-lai, för Albanien att handskas med utländsk aggression att tillämpa partiskrigföring inom landet och att ingå en militärallians med Jugoslavien och Rumänien.

När vår delegation kom hem informerade Beqir Balluku politbyrån om Chou En-lais förslag. Politbyrån i vårt partis centralkommitté fördömde och avvisade enhälligt Chou En-lais anti-albanska och kontrarevolutionära förslag. Beqir Balluku, som formellt anslöt sig till politbyråns beslut, tillade att han hade gått emot Chou En-lais förslag. Men fakta visade senare att Beqir Balluku i själva verket helt hade gått med på den kinesiska ledningens förslag och att han arbetat i hemlighet för att genomdriva denna strategiska plan som var fientlig mot Socialistiska Folkrepubliken Albanien.

Chou En-lai upprepade samma tes inför vår regeringsdelegation som besökte Peking i juli 1975 för att ingå ett avtal om Kinas ekonomiska hjälp till Albanien 6:e femårsplan 1976-1980. Tesen avvisades klart och ovillkorligt igen av vår delegation.

Vårt partis ledning ansåg att Chou En-lais förslag om den militärallians som han försökte påtvinga oss var ett reaktionärt försök av den kinesiska ledningen att driva in Albanien i en fälla av krigshetsande konplotter med militärallianser, vilkas slutliga syfte var att göra Balkan till en kruttunna, vilket är just vad de sovjetiska socialimperialisterna och USA-imperialisterna försöker.

Vi vet inte om Jugoslavien och Rumänien var informerade om dessa planer hos den kinesiska ledningen. Men även nu kan vi se att den kinesiska ledningen är ovanligt ivriga i att blanda sig i Balkans affärer, i att blanda bort korten och i att tända krigets eld i denna mycket känsliga del av Europa. Men vi litar på att balkanfolken aldrig går med på att hetsas mot varandra; de kommer aldrig att gå med på att bli verktyg åt varken USA-imperialismen, den ryska socialimperialismen eller den kinesiska hegemonismen.

Dessa den kinesiska ledningens handlingar och vårt partis motstånd mot dem fick senare mycket allvarliga följder för förbindelserna mellan våra två länder. Vårt parti har aldrig lagt sig i Kinas inre angelägenheter. Men vid dessa tillfällen har den kinesiska ledningen på ett brottsligt sätt blandat sig i Albanien inre angelägenheter. Vi kommer att offentliggöra dessa fakta vid lämplig tidpunkt. Om dessa brottsliga handlingar av den kinesiska ledningen i maskopi med albanska förrädare hade genomförts hade Socialistiska Folkrepubliken Albanien, dess oberoende och suveränitet likviderats.

8. Medan vårt parti arbetade för att stärka det broderliga samarbetet med Kina, medan vi korrekt ville föra och intensifiera kampen mot imperialismen, den moderna revisionismen och reaktionen på gemensam front med alla marxist-leninistiska partier och krafter såg Kina allt bara ur sin egen synvinkel; det ville dominera andra så att de skulle följa dess strategi och taktik.

De händelser som skulle komma att ske avslöjade ännu tydligare att Kinas kommunistiska partis politiska och ideologiska kamp mot chrusjtjeviteterna inte utgick från en sund grundval; i verkligheten var dess syfte inte att försvara marxismen-leninismen, revolutionen och folkens befrielse. Den fördes helt enkelt för pragmatiska syften och själviska intressen. Detta blev uppenbart med den radikala förändring i den kinesiska strategin som officiellt markerades med Nixons besök i Peking.

Under sommaren 1971 fick Albanien, som ansågs vara Kinas närmast allierade, veta genom utländska nyhetsbyråer att Kissinger avlagt ett hemligt besök i Peking. Förhandlingar som markerade en radikal förändring i den kinesiska politiken hade hållits med Kissinger. Liksom vid andra tillfällen ansåg det kommunistiska partiet och Folkrepubliken Kinas regering, fastän det rörde sig om en större politisk vändning, en förändring av den strategiska linjen, att det var onödigt att i förväg genomföra samtal med Albanien för att även höra deras åsikter. Den kinesiska ledningen ställde andra inför fullbordat faktum och ansåg att de skulle följa efter utan ett ord.

Det var tydligt för vårt parti att Nixons besök i Peking inte var en uppflyttning till högre nivå av samtalen som tills dess hade genomförts i Warszawa mellan de kinesiska och amerikanska ambassadörerna, att det inte gjordes för att främja "folkets diplomati" och för att jämna vägen för kontakter med det amerikanska folket, vilket de kinesiska ledarna påstod. Nixons besök i Peking lade grunden till en ny politik från den kinesiska sidan.

Med Nixons besök trädde Kina in i dansen av imperialistiska allianser och rivaliteter för en nyuppdelning av världen, där även Kina skulle ha sin del. Detta besök jämnade vägen för Kinas närmande till och samarbete med USA-imperialismen och dess allierade. Samtidigt markerade också invigningen av alliansen med Amerikas Förenta Stater att den kinesiska ledningen övergivit de verkligt socialistiska länderna, den marxist-leninistiska rörelsen, revolutionen och folkens nationella befrielsekamp.

Denna allians och detta möte i Peking mellan den kinesiska ledningen och den amerikanske presidenten Nixon skedde vid en tidpunkt när USA förde sitt imperialistiska rövkriget i det heroiska Vietnam, när USA använde alla sina senaste krigsmedel med undantag för atombomben för att döda det broderliga heroiska vietnamesiska folket och att lägga Vietnam i aska. Denna monstruösa allians och de sino-amerikanska kontakterna var brottsliga handlingar som hade katastrofala följder för folken.

Med tanke på denna farliga vändning i Kinas utrikespolitik sände därför Albanien arbetspartis centralkommitté den 6 augusti 1971 ett långt brev till Kinas kommunistiska partis centralkommitté och betonade i entydiga ordalag att vi var emot denna Kinas vändning, vilken gick emot Folkets Kinas egna intressen, revolutionen och socialismen.

Brevet lyder delvis:

"... Vi ser ert beslut att välkomna Nixon i Peking som icke korrekt och icke önskvärt; vi instämmer eller stödjer det inte. Vi har också åsikten att Nixons annonserade besök i Kina är ofattbart för och inte kommer att godkännas av folken, revolutionärerna och kommunisterna i olika länder.

... Att till Kina välkomna Nixon som är känd som en hätsk anti-kommunist, en angripare och folkmördare, som en representant för den svartaste USA-reaktionen, har många nackdelar och kommer att få negativa följder för den revolutionära rörelsen och vår sak.

... Nixons besök i Kina och hans förhandlingar där kommer bara att föda skadliga illusioner bland gemene man, folken och revolutionärerna om USA-imperialismen, dess strategi och politik.

... Förhandlingar med Nixon kommer att ge revisionisterna argument för att bortse från hela Kinas kommunistiska partis kamp och polemik för att avslöja sovjetrenegaterna som allierade och samarbetsmän med USA-imperialismen och för att jämställa Kinas ståndpunkt till USA-imperialismen med sovjetrevisionisternas förrädiska samarbetslinje. Detta möjliggör för de chrusjtjevitiska revisionisterna ännu mer skrytsamt flagga med sin falska antiimperialism och att trappa upp sin demagogiska och förledande propaganda för att samla de anti-imperialistiska krafterna kring sig.

... USA-presidentens besök i Kina kommer att orsaka tvivel och missförstånd bland gemene man som kanske misstänker att Kina förändrar sin ståndpunkt gentemot USA-imperialismen och blandar sig i supermakternas spel.

... Vår strategi innebär en nära allians med folken som kämpar i hela världen, med alla revolutionärer, i en gemensam front mot imperialism och socialimperialism, men aldrig allians med den sovjetiska socialimperialismen mot USA-imperialismen eller en allians med USA-imperialismen mot den sovjetiska socialimperialismen.”

Avslutningsvis påpekar brevet att Albanska arbetets partis linje och inställning alltid förblir principiell, ståndaktig, oförändrad. Vi kommer att utan kompromisser och konsekvent bekämpa USA-imperialismen och sovjetrevisionismen. Brevet uttryckte förhoppningen att Albanska arbetets partis påpekanden till ett systerparti ”skulle upptas i en kamratlig anda och förstås rätt”.

Den kinesiska ledningen intog sin vanliga ståndpunkt även till detta brev. Den nedlät sig inte att ge något svar. Därmed avslöjade den inte bara storstatsvansinne, utan också sin rädsla för vårt partis korrekta och principiella marxist-leninistiska argument. Det är ett faktum att Albanska arbetets partis 6:e kongress hölls två månader efter vårt brev. Det var ett gott tillfälle att utbyta åsikter med den kinesiska delegation som inbjöds till kongressen och att klargöra vars och ens ståndpunkter. Men även i detta fall höll den kinesiska ledningen fast vid sin vägran att överlägga och att lösa oenighet genom samtal och intog ståndpunkter som strider mot all praktik och internationalistiska förbindelser mellan systerpartier. Den kokade ihop absurda ursäkter för att inte sända någon delegation till vår partikongress. I praktiken har Kinas kommunistiska parti sedan dess minskat kontakterna med vårt parti och gjort förhållandet mellan de två partierna rent formellt.

Förändringen av Kinas strategi har kommit som ett resultat av en inre kamp i dess kommunistiska parti, där det fanns djupa motsättningar, där ”hundra blommor blommade och hundra tankeskolor tävlade”, där det fanns pro-chrusjtjeviter, pro-amerikaner, opportunister och revolutionärer i ledningen. Detta förklarar de ständiga förändringarna av Kinas kommunistiska partis politiska linje, dess vacklande opportunistiska och motsägelsefulla inställningar till USA-imperialismen, den moderna revisionismen och den internationella reaktionen. Axeln inom kinesisk politik har förändrats tre gånger under tio år från 1962 till 1972. Först höll sig Kinas kommunistiska parti till den strategiska formeln ”enhetsfront med sovjetiska och andra revisionister mot USA-imperialismen och dess allierade”. Senare kom Kinas kommunistiska parti med parollen ”en mycket bred enhetsfront med proletariatet och de revolutionära folken i alla länder mot USA-imperialismen, sovjetrevisionismen och reaktionen i olika länder”. Efter Nixons besök i Kina talar den kinesiska strategin ännu en gång om ”en bred enhetsfront”, men denna gång innefattas ”alla som kan förenas”, även Amerikas Förenta Stater, mot den sovjetiska socialimperialismen.

9. Efter sitt närmande till USA-imperialismen och öppningar till Förenta Staterna och dess allierade har Kinas kommunistiska partis ledning proklamerat den anti-marxistiska och kontrarevolutionära teorin om ”tre världar”, som den framställer som en strategi för

revolutionen och har gjort ansträngningar att påtvinga den marxist-leninistiska rörelsen och alla folk i världen teorin om ”tre världar” som allmän linje för kampen.

När vi kämpade tillsammans mot den moderna revisionismen och särskilt den chrusjtjevsk revisionismen, höll sig både Albanska arbetets parti och Kinas kommunistiska parti till principen, och betonade, att det inte fanns något ”moderparti” eller ”dotterparti”, att alla partier hade rätten till egna åsikter i alla frågor, att ett parti var verkligt kommunistiskt och revolutionärt när det såg på denna fråga ur marxismen-leninismens synvinkel. Kinas kommunistiska parti har på alla sätt gjort våld på dessa principer och normer. Det försöker påtvinga alla marxist-leninister Kinas kontrarevolutionära vändning för att nå enhet med USA-imperialismen och världsreaktionen, för att få hela revolutions- och befrielseörelsen att godta dess anti-leninistiska uppfattningar och analyser av imperialismen, dagens världsläge, allianser och så vidare, som en absolut och oemotsäglich sanning.

Praktiken visar att Kinas kommunistiska parti och regering inte har sett de internationella frågorna ur marxismen-leninismens, de revolutionära intressernas och den folkliga befrielsekampens synvinkel. Kinesisk politik är pragmatisk (d v s inriktad på tillfälliga, praktiska resultat, inte långsiktiga, principiella, öa) och kan inte vara annat så länge som dess strategi och taktik är det. Därför har världen bevittnat och kommer även i framtiden att få bevittna helomvändningar i den kinesiska strategin och politiken. Dessa vändningar kallas marxist-leninistiska men i verkligheten är de anti-marxistiska; de är vändningar som ska tillgodose den stora Kina-statens intressen i sökandet efter allianser med USA-imperialismen, den sovjetiska socialimperialismen och världskapitalet för att skapa och bygga Kina till en imperialistisk supermakt.

För närvarande har den kinesiska planen för att bli en supermakt fått sitt koncentrerade uttryck i den ökända teorin om ”tre världar”. Teorin om ”tre världar” försöker ersätta marxismen-leninismen med en eklektisk samling av opportunistiska, revisionistiska och anarko-syndikalistiska idéer och teser; den försöker dämpa proletariats revolutionära anda och dess klasskamp och förordar allians med bourgeoisin och imperialismen. Teorin om ”tre världar” påstår att tiden inte är mogen för revolution och försöker bibehålla status quo (oförändrat läge, öa), den nuvarande situationen med kapitalistiskt, kolonialistiskt och neo-kolonialistiskt förtryck och utsugning.

Under täckmantel av försvar för det nationella oberoendet mot den sovjetiska social-imperialismen, som Kina ser som den enda faran och hotet idag, begär Kina att folken ska ge upp sin kamp för nationell, ekonomisk och social befrielse och underkasta sig USA-imperialismen och de andra kapitalistiska västmakterna, de tidigare kolonialisterna. Kina pressar på för ett stärkande av den Gemensamma Marknaden (EG) och Europeiska Unionen, organ som bildats för att hålla kvar Europas proletariat i de kapitalistiska bojorna och låta folken utsugas av andra länder. Genom att uppamma supermaktens kapprustning och lita till sådana USA-imperialismens krigsinstrument som Nato och andra militärblock anstiftar teorin om ”tre världar” ett imperialistiskt världskrig.

Teorin om ”tre världar” är en rökridå för att dölja Kinas strävan efter hegemoni över det som kallas ”tredje världen”. Det är ingen tillfällighet att Kina räknar sig till ”tredje världen” och framställer sig som dess ledare på den internationella arenan. Det är inte heller en tillfällighet att den kinesiska ledningen flirtar med de ”icke-allierade” och försöker ta dem under sina vingar.

Den kinesiska ledningen är inte den första att uttrycka sina ”känslor” för och ”omtanke” om den s k tredje världen. Långt tidigare har imperialisterna, socialimperialisterna och de andra neo-kolonialisterna utarbetat olika teorier om ”tredje världen” för att dominera och undertrycka länderna och folken i denna ”värld”. Därför är det ett futtigt försök av den kinesiska

ledningen att påstå att den så tidigt som 1974 var den första att ha utarbetat denna teori på grundval av en påstått objektiv analys som Mao Tse-tung gjort av det internationella läget. Det är allmänt känt att teorin om ”tre världar” har kokats ihop av världsreaktionen. Albanska arbetets parti och den albanska regeringen har så tidigt som 1960 eller ännu tidigare på den internationella arenan avslöjat och bekämpat de teoretiska och praktiska spekulationerna kring ”den tredje världen” såsom borgerligt-kapitalistiska, neo-kolonialistiska och rasistiska manövrar och konspirationer för att förtrycka folken som kämpade för frihet och oberoende.

De kinesiska ledarnas ”bidrag” till teorin om ”tre världar”, består bara i att de ”bevisat” ”tredje världens” behov av försoning med imperialismen; de har inte upptäckt någonting; de har kokat ihop ”tredje världens” allians med USA-imperialismen och andra imperialister för att få deras hjälp och göra Kina till en imperialistisk supermakt.

Därför är det inte Albanska arbetets parti som angriper de kinesiska uppfinnarna eller anhängarna av denna teori; de är faktiskt de senare som först angrep Albanska arbetets parti och den kamp vi fört för att stödja frihet och oberoende för folken i Afrika, Asien, Latinamerika o s v.

Tillämpningen av teorin om ”tre världar” ledde den kinesiska ledningen till att förena sig även med ”djävulen”, att förena sig med USA-imperialisterna och monopolisterna i Europa, med fascister och rasister, kungar och feodala furstar, ytterst rabiata militarister och krigshetsare. Pinochet och Franco, f d nazistgeneraler i den tyska Wehrmacht och den japanska kejsarliga armén, inbitna förbrytare som Mobutu och blodtörstiga kungar, amerikanska bossar och ledare för multinationella företag blev dess allierade.

Denna anti-marxistiska linje fick Kinas ledning att förena sig med Tito, Carrillo och andra revisionister. En gång i tiden var de emot Tito, medan de nu förenar sig med honom. Detta vittnar om deras brist på marxist-leninistiska principer, på inkonsekvenser i linjen. Men vårt parti vill säga den kinesiska ledningen: Att ni nu förenar er med Tito och de misstänkta allianser ni försöker plocka ihop på Balkan innebär ett stort hot mot folken på denna halvö, mot de jugoslaviska, albanska, grekiska, turkiska och de andra folken. Albanien är väl medvetet om den kinesiska ledningens planer och ambitioner gentemot Balkan. Därför måste världens folk vara vaksamma mot de kinesiska intrigerna i detta område.

10. Albanska arbetets parti har gjort alla ansträngningar för att på marxist-leninistisk väg lösa de två partiernas motsättningar, vilka med tiden blivit alltmer uttalade.

Utifrån denna önskan har Albanska arbetets partis centralkommitté när vi sett att den kinesiska ledningen systematiskt lät bli att svara på alla våra brev och vägrade sända officiella delegationer till Albanien och när vi sett att de ideologiska skillnaderna med den kinesiska ledningen antog breda proportioner, inte hållit sig undan, utan gjort nya ansträngningar för att få igång kamratliga diskussioner.

Sålunda föreslog vårt partis centralkommitté i januari 1974 Kinas kommunistiska partis centralkommitté att en delegation på toppnivå från vårt parti och regering skulle resa till Kina för förhandlingar och att detta besök om möjligt skulle ske inom de sex första månaderna under 1974. Fastän den kinesiska ledningen formellt gick med på vårt partis förslag var den, när det kom till kritan, inte överens om att vår delegation skulle resa till Peking. Till att börja med sa den kinesiska ledningen åt oss att delegationen kunde komma under andra halvåret 1974 och sköt senare upp besöket till första halvåret 1975. Och slutligen teg den kinesiska ledningen i denna fråga och hindrade därmed förhandlingarna, samtidigt som kungar och prinsar, reaktionärer och fascister välkomnades med stor ståt i Peking. Det var tydligt att den kinesiska ledningen envisades med att gå sin anti-marxistiska väg; att den i förbindelserna

med vårt parti och land vägledades av stormaktschauvinistiska uppfattningar; att den försökte få sin linje och sina diktat villkor slösa och otvetydigt accepterade.

Under dessa förhållanden, när den kinesiska ledningen vägrade ha några kontakter, när den undvek all diskussion och överläggning, när den arrogant och befallande försökte påtvinga den marxist-leninistiska rörelsen teorin om ”tre världar”, vad skulle Albanska arbetets parti göra? Blunda för Kinas kommunistiska partis anti-marxistiska linje och förneka sig självt? Ge upp kampen mot imperialism och den moderna revisionismen och förena sig med fienderna till revolution, socialism, folkens frihet och oberoende? Bryta med de marxist-leninistiska revolutionärerna och förena sig med opportunisterna och den reaktionära bourgeoisin? Låta bli att stödja folkens nationella befrielsekamp mot supermakterna och deras ombud inom dessa folks egna led?

Albanska arbetets parti förblev lojalt med marxismen-leninismen och den korrekta och revolutionära linjen vi alltid beslutsamt, utan vacklan och envist följt. Vi presenterade också denna marxist-leninistiska linje på vår 7:e kongress där vi lade fram våra åsikter och ståndpunkter när det gäller dagens internationella frågor, revolutionen och folkens befrielsekamp. Precis som vid alla de andra kongresserna uttryckte vårt parti även vid 7:e kongressen sina åsikter i de frågor som rör den marxist-leninistiska rörelsen i en anda av proletär internationalism. 7:e kongressens linje, som enhälligt antogs av hela partiet, ligger till grund för vårt lands hela inrikes- och utrikespolitik.

Denna vår marxist-leninistiska partilinje, det socialistiska Albanien's oberoende politik, det albanska folkets principiella och beslutsamma ståndpunkt, som alltid har gått emot den kinesiska ledningens antimarxistiska stormaktslinje och politik, är den huvudsakliga och verkliga anledningen till den antialbanska inställning och praktik som föranledde Kinas kommunistiska partis centralkommitté att godtyckligt avbryta den civila och militära hjälpen till Albanien.

Detta blev uppenbart särskilt efter Albanska arbetets partis 7:e kongress då den kinesiska ledningen, emot varje norm för förbindelser mellan systerpartier, skyndade till angrepp mot vår 7:e partikongress under förevändning att den skulle ha angripit Kina, Kinas kommunistiska parti och Mao Tse-tung.

Den kinesiska ledningens anklagelse är grundlös. Det räcker att läsa 7:e kongressens dokument, som alla har offentliggjorts. Det är inte svårt för någon att se att de inte innehåller några angrepp vare sig på Kina, Kinas kommunistiska parti eller Mao Tse-tung. Albanska arbetets partis centralkommitté har i ett brev daterat den 24 december 1976 bett Kinas kommunistiska partis centralkommitté att peka på var parti och Mao Tse-tung. Den kinesiska ledningen har, sin vana trogen, än idag inte svarat.

Men frågan gäller inte ”angrepp” som inte existerar. Den kinesiska ledningens ilska och arrogans mot 7:e kongressen har sitt ursprung i det faktum att vårt parti inte antog de kinesiska anti-marxistiska teserna och åsikterna, dess kontra-revolutionära teori om ”tre världar”. Albanska arbetets parti går, som ett verkligt marxist-leninistiskt parti, med på att diskutera problemen, men har aldrig godtagit order och direktiv från någon om vad vi ska framföra och om hur vi ska lägga fram våra åsikter på våra egna kongresser. Därför har vi aldrig tillåtit något parti, stort eller litet och inte heller Kinas kommunistiska parti, att blanda sig i våra inre angelägenheter och diktera vad vi ska göra och hur vi ska agera.

11. Ständiga förändringar har skett inom Kinas kommunistiska partis ledning när det gäller linje, strategi och sammansättning. Albanska arbetets parti har aldrig försvarat den ena eller den andra gruppen av individer som avlägsnats från Kinas kommunistiska partis ledning. Vi har haft och har fortfarande vår åsikt om allting och om varje person eller grupp i ledningen i

Kina. Det är naturligt. Den nuvarande kinesiska ledningen ville att Albanska arbetets parti skulle stödja dess handlande när det gäller förändringarna inom Kinas kommunistiska partis ledning. När vi inte gör det blir slutsatsen att vi är anhängare av Lin Piao och ”de fyras gäng”. Bägge delar är fel och detta är en av de outtalade större politiska och ideologiska anledningar som fått den kinesiska ledningen att stoppa hjälpen till Albanien. Den nuvarande kinesiska ledningen har velat att vårt parti skulle stödja dess illegala och ickemarxist-leninistiska agerande för att gripa statsmakten i Kina. Vårt parti har inte uppfyllt och kommer aldrig att uppfylla denna den kinesiska ledningens önskan. Albanska arbetets parti trampar aldrig på de marxist-leninistiska principerna och har aldrig varit och kommer aldrig att bli verktyg för någon.

I de ideologiska och politiska skillnaderna och motsättningarna till Albanska arbetets parti, i den kinesiska ledningens misslyckade försök att tvinga på Albanska arbetets parti sina åsikter och sin linje ligger de verkliga skälen till det kinesiska beslutet att avbryta hjälpen till Albanien. Nu när den kinesiska ledningen misslyckats med att betvinga det socialistiska Albanien försöker den hämnas och skada det socialistiska uppbygget i Albanien. Därmed avslöjar den sitt anti-marxistiska och kontrarevolutionära anlete ännu tydligare.

* * *

Den kinesiska ledningens avbrott av krediter och hjälp till det socialistiska Albanien är inte bara en episod, om än allvarlig, i förbindelserna mellan Kina och Albanien. Denna handling får stor internationell betydelse; den bevisar att Kina gått emot marxismen-leninismen och den proletära internationalismen, att den antagit och tillämpar stormaktschauvinistisk politik och diktat, att den genomför ett hegemonistiskt handlande och att den agerar godtyckligt och brutalt som en supermakt.

För sina själviska syften att göra Kina till en central världsmakt framställer den kinesiska ledningen sig som ”försvarare av de små och medelstora länderna”, att den bekämpar ”den orättvisa uppdelningen av världsekonomin”, att den är emot ”de imperialistiska makternas ekonomiska diskriminering av utvecklingsländerna”, att den står för ”utveckling av deras nationella ekonomi”, för ”stärkandet av deras oberoende och suveränitet”, att den bekämpar ”de storas översitteri mot de små”, osv. Men när den kinesiska ledningen uppför sig som en fiende till Albanien, när den stoppar hjälp och krediter därför att Albanska arbetets parti inte böjer sig för dess taktpinne, är den kinesiska linjens hela falskhet genomskådad. De minst av allt vällovliga syften och lögner som den kinesiska ledningen vill mångla ut bland folken i den ”tredje världen” för att förtrycka och förslava dem, för att tvinga igenom sin och de gamla och nya kolonialisternas vilja inses också klart.

Genom att skära av hjälpen till det socialistiska Albanien vid en tidpunkt när Kina får betydlig hjälp och kredit av USA-imperialismen och världskapitalismen och själv ger hjälp och krediter till sina agenter, såsom Mobutu och hans gelikar, visar den kinesiska ledningen öppet för världssopinionen att den inte är ideologiskt överens med ett verkligt socialistiskt land, utan är överens och i allians med socialismens fiender och de reaktionärer som är emot den socialistiska ordningen, emot länder och folk som begär befrielse just från imperialismen och socialimperialismen, från förtryck och diktat från storstats-chauvinism.

Vi vill säga de kinesiska ledarna: Ni utsträckte de ideologiska skillnaderna och oenigheten till att även gälla de statliga förbindelserna med vårt land. Med detta har ni utdelat ett hårt slag emot den albanska vänskapen för vilken de albanska och kinesiska folken slagits hårt. Ni offentliggjorde oenigheten och skillnaderna och startade öppen polemik. Vi antar denna utmaning och är inte rädda för polemik. Men ni får bära fullt ansvar för alla era fientliga, anti-marxistiska och anti-albanska handlingar inför de kinesiska och albanska folken, och inför den allmänna opinionen i hela världen.

För att ge de albanska och kinesiska folken och hela världsoptionen möjlighet att lära känna och bedöma ert partis och regeringens och Albanien partis och regeringens åsikter när det gäller avbrottet av krediter och hjälp från Kina till Albanien kommer vi att offentliggöra detta brev liksom den kinesiska regeringens not i vår tidning "Zeri i Popullit". Vi hoppas att ni offentliggör vårt brev i er tidning "Renmin Ribao" (Folkets Dagblad, öa). Detta är en norm som Kina förr har stött.

Albanska arbetets parti, den albanska regeringen och folket kommer att kämpa för en bibehållen albansk-kinesisk vänskap, vilken är en vänskap mellan folken. För vår del kommer vi att göra allt för att upprätthålla normala statliga förbindelser mellan Albanien och Kina. Vi är säkra på att det kinesiska folket kommer att göra en korrekt värdering av den albanska ståndpunkten och vet hur det ska bedöma den kinesiska ledningens anti-albanska handlingar.

Den kinesiska ledningen avbröt den ekonomiska och militära hjälpen till Albanien i tron att Albanien antingen skulle kapitulera och foga sig eller sträcka ut handen åt andra och bli diskrediterade. Men den kinesiska ledningen har inte räknat rätt med Albanska arbetets parti och det albanska folket, deras beslutsamhet, styrka och enighet.

Socialistiska Folkrepubliken Albanien och det albanska folket kommer under Albanska arbetets partis konsekventa ledning och med kamrat Enver Hoxha i spetsen, att grundligt och ärorikt fullfölja sitt historiska uppdrag att bygga socialismen med tillit till egna krafter och ytterligare bevisa för proletariatet och folken i hela världen den marxist-leninistiska ideologins outtömliga och okuvliga livskraft, vilken möjliggör även för ett litet land, omringat av imperialism och revisionism som Albanien är, att bygga socialismen med framgång, att försvara och ständigt föra den vidare.

Albanien kommer aldrig att underordna sig någon. Till slutet kommer vi att stå lojala mot marxismen-leninismen och den proletära internationalismen.

Utan uppehåll kommer vi att marschera längs socialismens och kommunismens väg som är upplyst av Marx', Engels', Lenins och Stalins odödliga läror. Det albanska folket kommer med Arbetets parti i spetsen att beslutsamt och konsekvent stödja folkens revolutionära befrielsekamp, deras ansträngningar att nå frihet, oberoende och samhällseliga framsteg. Vi kommer att kompromisslöst slåss ända till slutet mot USA-imperialismen, den sovjetiska socialimperialismen, den moderna revisionismen och världsreaktionen. Albanien har aldrig, varken förr eller nu, böjt rygg eller huvud och kommer aldrig att göra det i framtiden.

Den kinesiska ledningen kommer att misslyckas både med sina predikningar och sina intriger. Den reaktionära handling den begått mot Albanien upprör samvetet hos varje ärlig man och kvinna i världen. Fastän omringat är Albanien inte isolerat ty vi åtnjuter respekt och kärlek hos världsproletariatet, de frihetsälskande folken och ärliga män och kvinnor i hela världen. Denna respekt och kärlek kommer att växa än mer i framtiden. Vår sak är rättvis! Det socialistiska Albanien kommer att segra!

Albanska arbetets partis centralkommitté
Socialistiska Folkrepubliken
Albaniens ministerråd

Tirana den 29 juli 1978